

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین‌المللی

در ۶ گرایش

- ۱- سازمانهای بین‌المللی و صلح و امنیت بین‌المللی
- ۲- سازمانهای بین‌المللی و حقوق بین‌الملل
- ۳- سازمانهای بین‌المللی و حقوق بشر
- ۴- سازمانهای بین‌المللی و محیط زیست
- ۵- دیپلماسی در سازمانهای اقتصادی بین‌المللی
- ۶- دیپلماسی نوین

گروه علوم انسانی

مصوب چهارصد و سیزدهمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مورخ ۱۳۸۰/۳/۶

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی

گروه: علوم انسانی کمیته تخصصی:

رشته: دیپلماسی و سازمانهای بین المللی گرایش: ۱- سازمانهای بین المللی و صلح و امنیت

بین المللی ۲- سازمانهای بین المللی و حقوق بین الملل ۳- سازمانهای بین المللی و حقوق بشر ۴- سازمانهای

بین المللی و محیط زیست ۵- دیپلماسی در سازمانهای اقتصادی بین المللی ۶- دیپلماسی نوین

دوره: کارشناسی ارشد کد رشته:

شورای عالی برنامه ریزی در چهارصد و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۸۰/۳/۶ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی می باشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۰/۳/۶ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است. و با ابلاغ آن برنامه دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی مصوب بصورت ابلاغ موقت، مورخ ۱۳۷۰/۶/۳۰ برای این گروه از دانشجویان منسوخ می شود و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مشمول ماده ۱ می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به منظور آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رأی صادره چهارصد و سیزدهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۸۰/۳/۶

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی

۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی با ۶ گرایش: ۱- سازمانهای بین المللی و صلح و امنیت بین المللی ۲- سازمانهای بین المللی و حقوق بین الملل ۳- سازمانهای بین المللی و حقوق بشر ۴- سازمانهای بین المللی و محیط زیست ۵- دیپلماسی در سازمانهای اقتصادی بین المللی ۶- دیپلماسی نوین که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است

رأی صادره چهارصد و سیزدهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۸۰/۳/۶ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته دیپلماسی و سازمانهای بین المللی صحیح است، به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر علی شریعتمداری
رئیس گروه علوم انسانی

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمایید.

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

**مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس دوره
کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی**

فصل اول: مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد رشته

دیپلماسی و سازمانهای بین‌المللی

۱- مقدمه

برنامه آموزشی رشته دیپلماسی و سازمانهای بین‌المللی که در نود و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی و رأی کمیسیون ویژه بررسی برنامه‌های موقت در جلسه ۱۳۷۰/۶/۳۰ تصویب شده است، در طی ده سال گذشته بدون تغییر باقی مانده بود. تحولات بین‌المللی پس از خاتمه جنگ سرد و بخصوص سرعت این تحولات، مشکلات و مسائل نیازهای جدیدی را بوجود آورد که پاسخگویی به آنها را ضروری می‌ساخت.

پاسخگویی به بخش مهمی از این نیازها، تعلیم و تربیت متخصصین را در زمینه‌های مربوط می‌طلبد. با توجه به این تحولات و نیازهای نشأت گرفته از آنها، گرایشهای جدیدی در رشته‌های مختلف علوم سیاسی، روابط بین‌الملل، حقوق بین‌الملل و بطور کلی مطالعات بین‌المللی در دانشگاههای مختلف جهان شکل گرفته است. بدیهی است دانشگاههای کشور ما نمیتوانند نسبت به این تغییر و تحولات بی تفاوت بمانند. از اینرو به منظور ارتقاء کیفیت و کارایی دوره های کارشناسی ارشد بازنگری در برنامه‌های آموزشی دوره‌های مذکور، از جمله رشته دیپلماسی و سازمانهای بین‌المللی ضرورت یافت که در این مجموعه صورت گرفته است.

۲- تعریف و هدف دوره

- ۱- کاربردی کردن مباحث سازمانهای بین‌المللی بدون چشم پوشی از مباحث نظری و پایه.
- ۲- توجه به زمینه‌های علمی مختلف به لحاظ حفظ تنوع و افزایش کارایی از طریق گنجاندن دروس سیاسی، حقوقی، اقتصادی و تاریخی.
- ۳- متخصص کردن دانشجو از طریق تعیین دو گرایش از شش گرایش در نظر گرفته شده در برنامه جدید برای هر دانشجو.

۴- روز آمد کردن عناوین درسی و محتوی آن با توجه به تحولات جامعه بین‌المللی.

۵- ارائه دروس اختیاری متنوع براساس نیازهای روز.

۶- گنجاندن درس سمینار مسایل روز برای بررسی موضوعات علمی جدید و تحولات روزآمد در عرصه بین‌المللی.

۷- توجه به مواضع ایران در سازمانهای بین‌المللی به عنوان یک اصل آموزشی به منظور ارتقاء سطح آگاهی دانشجویان از دیدگاهها، فعالیتها و مبانی موضع گیریهای جمهوری اسلامی ایران در نهادها و سازمانهای بین‌المللی.

۸- گنجاندن کارورزی و آموزش مهارتهای حرفه ای در برنامه آموزشی.

۹- توجه به آموزش و فراگیری زبان خارجی بعنوان یک مهارت کاربردی.

۳- طول دوره و شکل نظام

براساس آیین نامه آموزش دوره کارشناسی ارشد مصوب جلسه مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ شورایی عالی برنامه ریزی عبارت از حداکثر مدتی است که دانشجو باید دروس تعیین شده در این دوره را (با پایان نامه) براساس مقررات مربوط به پایان برساند. طول دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته دیپلماسی و سازمانهای بین‌المللی حداکثر ۳ سال است.

۴- واحدهای درسی

دانشجویان موظف به گذراندن ۳۲ واحد درسی شامل ۴ واحد پایان نامه و ۲۸ واحد درسی مختلف شرح زیر می‌باشند:

الف - ۱۲ واحد درس تخصصی الزامی کلیه زمینه‌ها

ب - ۸ واحد درس اختیاری برای هر یک از دو زمینه انتخابی

ج - دروس پیشنهادی این رشته ۸ واحد درسی خواهد بود که به منظور آموزش و ارتقای مهارتهای حرفه‌ای دانشجویان و فراگیری زبان خارجی به عنوان یک مهارت کاربردی در برنامه درسی گنجانده شده است. دروس پیشنهادی عبارتند از:

- روش پژوهش در روابط بین‌الملل (۲ واحد)

- زبان تخصصی (۴ واحد)

- کارورزی (۴ واحد)

تبصره - دانشجویانی که از رشته های غیر مرتبط پذیرفته می شوند به تشخیص گروه آموزشی تا سقف ۲۴ واحد درسی دروس پیشنهاد خواهند داشت.

۵- زمینه های رشته دیپلماسی و سازمانهای بین المللی

۱- سازمانهای بین المللی و صلح و امنیت بین المللی

۲- سازمانهای بین المللی و حقوق بین الملل

۳- سازمانهای بین المللی و حقوق بشر

۴- سازمانهای بین المللی و محیط زیست

۵- دیپلماسی در سازمانهای اقتصادی بین المللی

۶- دیپلماسی نوین

هر یک از دانشجویان موظف اند که از بین زمینه های فوق دو زمینه را که شامل ۸ واحد درسی خواهد بود انتخاب کنند. هر دانشجو با انتخاب دو زمینه مجموعاً ۱۶ واحد درسی را خواهد گذراند.

۶- تحقیق

انجام تحقیقات در دوره کارشناسی ارشد از طریق نگارش پایان نامه صورت می پذیرد و پایان نامه دارای ۴ واحد است. علاوه بر **پایان نامه** دانشجویان موظف خواهند بود که در هر درس یک گزارش تحقیقی در همان موضوع درس ارائه دهند.

۲- دروس اختیاری کارشناسی ارشد دیپلماسی و سازمانهای بین المللی

۱-۲- دروس اختیاری زمینه سازمانهای بین المللی و صلح و امنیت بین المللی

پیشنیاز	ساعت			واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	نظریه‌ها و مبانی صلح و امنیت بین المللی	۷
	-	۳۲	۳۲	۲	کنترل تسلیحات و خلع سلاح	۸
	-	۳۲	۳۲	۲	نقش سازمان ملل متحد در حل و فصل اختلافات بین المللی	۹
	-	۳۲	۳۲	۲	نقش سازمان ملل متحد و سازمانهای منطقه‌ای در حفظ صلح و امنیت بین المللی	۱۰
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین المللی کیفری	۱۱
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل بشر دوستانه	۱۲
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق معاهدات بین المللی	۱۳
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمانهای بین المللی غیردولتی و حفظ صلح و امنیت بین المللی	۱۴
	-	۳۲	۳۲	۲	عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد	۱۵
	-	۳۲	۳۲	۲	نقش روابط فرهنگی در گسترش و تحکیم صلح	۱۶
	-	۳۲	۳۲	۲	سمینار مسایل روز	۱۷

- در صورت انتخاب این زمینه، هر دانشجوی موظف است ۸ واحد درسی از دروس فوق را بگذراند.

۲-۲- دروس اختیاری زمینه سازمانهای بین المللی و حقوق بین الملل

پیشنیاز	ساعت			واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	نقش سازمان ملل متحد در حل و فصل اختلافات بین المللی	۹
	-	۳۲	۳۲	۲	تحولات سازمان ملل متحد	۱۸
	-	۳۲	۳۲	۲	تحولات حقوق بین الملل	۱۹
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق معاهدات بین المللی	۱۳
	-	۳۲	۳۲	۲	روشهای حقوقی حل و فصل اختلافات بین المللی	۲۰
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق مسئولیت بین المللی	۲۱
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق دیپلماتیک	۲۲
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل کیفری	۱۱
	-	۳۲	۳۲	۲	کارگزاریهای تخصصی غیراقتصادی سازمان ملل متحد	۲۳
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق ارتباطات بین المللی	۲۴
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل محیط زیست	۲۵
	-	۳۲	۳۲	۲	سمینار مسائل روز	۲۶

- در صورت انتخاب این زمینه، هر دانشجو موظف است ۸ واحد درسی از دروس فوق را بگذراند.

۳-۲- دروس اختیاری زمینه سازمانهای بین المللی و حقوق بشر

پیشنیاز	ساعت			واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بشر در نظام ملل متحد	۲۷
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بشر خارج از نظام ملل متحد	۲۸
	-	۳۲	۳۲	۲	مبانی تطبیقی حقوق بشر: اسلام و غرب	۲۹
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بشر و سیاست جهانی	۳۰
	-	۳۲	۳۲	۲	تحولات حقوق بشر	۳۱
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل بشر دوستانه	۱۲
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل کیفری	۱۱
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمانهای بین المللی و مساله پناهندگی در مهاجرت	۳۲
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمانهای بین المللی غیردولتی حمایت از حقوق بشر	۳۳
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بشر و حمایت از اقلیت آسیب پذیر	۳۴
	-	۳۲	۳۲	۲	سمینار مسایل روز	۳۵

- در صورت انتخاب این زمینه هر دانشجو موظف است ۸ واحد درسی از دروس فوق را بگذراند.

۴-۲- دروس اختیاری زمینه سازمانهای بین المللی و محیط زیست

پیشنیاز	ساعت			واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	شناخت و مبانی محیط زیست	۳۶
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل محیط زیست	۳۵
	-	۳۲	۳۲	۲	اقتصاد محیط زیست	۳۷
	-	۳۲	۳۲	۲	سیاست محیط زیست	۳۸
	-	۳۲	۳۲	۲	شناخت محیط زیست ایران و مسائل آن	۳۹
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمان ملل متحد و حمایت از محیط زیست	۴۰
	-	۳۲	۳۲	۲	منابع طبیعی، انرژی و توسعه پایدار	۴۱
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمانهای بین المللی غیردولتی حمایت از محیط زیست	۴۲
	-	۳۲	۳۲	۲	حمایت از محیط زیست در مداخلات مسلحانه	۴۳
	-	۳۲	۳۲	۲	سمینار مسایل روز	۴۴

- در صورت انتخاب این زمینه هر دانشجو موظف است ۸ واحد درسی از دروس فوق را بگذرانند.

۵-۲- دروس اختیاری زمینه دیپلماسی در سازمانهای اقتصادی بین المللی

پیشنیاز	ساعت			واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمانهای اقتصادی جهانی	۴۵
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق تجارت بین الملل	۴۶
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمان تجارت جهانی	۴۷
	-	۳۲	۳۲	۲	مذاکرات تجاری بین المللی	۴۸
	-	۳۲	۳۲	۲	اتحادیه اروپا	۴۹
	-	۳۲	۳۲	۲	سازمانهای اقتصادی منطقه ای و فرا منطقه ای	۵۰
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق سرمایه گذاری بین المللی	۵۱
	-	۳۲	۳۲	۲	کارگزاریهای تخصصی غیر اقتصادی ملل متحد	۵۲
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق بین الملل مالکیت معنوی	۵۳
	-	۳۲	۳۲	۲	سمینار مسایل روز	۵۴

- در صورت انتخاب این زمینه هر دانشجو موظف است ۸ واحد درسی از دروس فوق را بگذارند.

۶۲- دروس اختیاری زمینه دیپلماسی نوین

پیشنیاز	ساعت			واحد	نام درس	کددرس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	مبانی و مفاهیم دیپلماسی	۵۵
	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ دیپلماسی نوین	۵۶
	-	۳۲	۳۲	۲	دیپلماسی در عصر جهانی شدن	۵۷
	-	۳۲	۳۲	۲	دیپلماسی و روابط خارجی ایران	۵۸
	-	۳۲	۳۲	۲	حقوق دیپلماتیک	۶۲
	-	۳۲	۳۲	۲	دیپلماسی قدرتهای بزرگ در منطقه خلیج فارس	۵۹
	-	۳۲	۳۲	۲	دیپلماسی غیررسمی و سازمانهای بین المللی غیردولتی	۶۰
	-	۳۲	۳۲	۲	مطالعات موردی در روابط دیپلماتیک	۶۱
	-	۳۲	۳۲	۲	سمینار مسایل روز	۶۲

- در صورت انتخاب این زمینه هر دانشجو موظف است ۸ واحد درسی از دروس فوق را بگذرانند.

روش پژوهش در روابط بین الملل

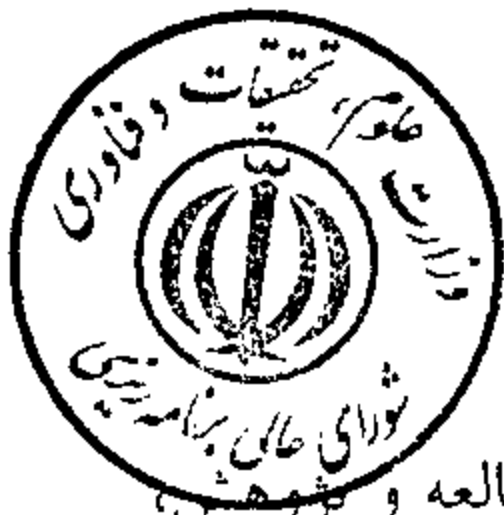
کد درس : ۰۰۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا کردن دانشجو به اهمیت تعیین کننده روش در دستیابی به شناخت درست درباره عوامل ، نیروها، روند و فراگردها در روابط بین الملل ، چگونگی گردآوری ، ارزیابی، تجزیه، رده بندی و تفسیر داده های بین المللی و ارائه نتیجه بدست آمده بصورت تئوری روابط بین الملل یا گزارش علمی. در این درس روشهای عمده بطور نظری ارائه میگردد و دانشجویان موظف خواهند بود که با تهیه و ارائه یک گزارش علمی نشان دهند که کاربرد عملی این روشها را یاد گرفته اند.

سرفصل های درس

روش و اهمیت آن در دستیابی به شناخت درست، وابستگی روش به موضوع مورد مطالعه و پژوهش، ویژگیها و دگرگونیهای جامعه جهانی و روابط میان اعضای آن، گرایشهای تخصصیابی و کلی نگری در امور بین المللی.

مراحل تکامل روشهای مطالعه روابط بین الملل: مراحل تاریخی، حقوقی رویدادهای انفرادی جاری و توجه به ساختها و عوامل پایدار در روابط بین الملل.

روشهای عمده مورد کاربرد امروزی: روشهای تاریخی، محیط گرایی، روانی، سیاسی، دستوری، رفتاری، سیستمی، سیاست سازی و التقاطی.

روشهای پژوهش در روابط بین الملل: نقش پژوهش در تولید دانش نوین و روشهای گوناگون اجرای طرحهای پژوهشی، فردی، گروهی، بین نهادی، بین المللی و انواع روشهای پژوهش :

اسنادی، آماری ، مشاهده ای ، مصاحبه ای و بین رشته ای

تجزیه و تحلیل داده ها: روش پویا و روش ایستا سطوح و واحدهای تجزیه، رده بندی و تفسیر نتایج بدست آمده، ارائه نتایج بصورت تئوری یا گزارش عملی.

زبان تخصصی

کد درس : ۰۰۲

تعداد واحد : ۴

نوع واحد : نظری و عملی

هدف : ارتقاء سطح زبان دانشجویان تا حد تسلط کامل بر زبان انگلیسی خصوصاً از طریق آشنایی با متون انگلیسی روابط بین الملل .

سرفصل های درس

هر دانشجو موظف است هر ترم تحصیلی یک واحد درسی زبان تخصصی انتخاب نماید و در طول ترم یک متن تخصصی خاص مورد مطالعه قرار میگیرد.

کارورزی

کد درس: ۰۰۳

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری - عملی

ساعات تدریس:

هدف: افزایش مهارت و کارآیی دانشجویان با توجه به اهداف دانشکده، در جهت فراگیری آموزشهای نظری و انطباق عملی آن در موارد مختلف.

سرفصل های دروس

- گذراندن دروه شبیه سازی سازمان ملل متحد

- گذراندن دروه شبیه سازی گفتگوی تمدنها

- شرکت در کارگاههای آموزشی مختلف در مورد موضوعات بین المللی

- گزارش نویسی

- آشنایی با کامپیوتر

سرفصل دروس اختیاری

زمینه‌های مختلف

روانشناسی سیاسی و فنون مذاکرات دیپلماتیک

کد درس : ۰۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با اصول و کاربردهای تکنیک های روانشناختی (با گرایش شناختی) در دیپلماسی و مذاکره

سرفصل دروس

۱- کلیات : روانشناسی شناختی چیست؟ کاربردهای مختلف آن چگونه است؟

۲- روانشناسی ارتباط

- کلیات

- کانالهای ارتباطی

۳- تکنیکهای برقراری ارتباط مؤثر

- گوش دادن فعال

- موانع برقراری ارتباط

۴- اصول روانشناختی مذاکره (۱)

۵- اصول روانشناختی مذاکره (۲)

۶- نحوه حل اختلاف

۷- اعمال نفوذ Lobbying

۸- افکار عمومی

۹- رهبری

۱۰- ماشین ذهن انسان : تفکر - ادراک - حافظه

۱۱- راهبردهای قضات تحلیلی (۱)

۱۲- راهبردهای قضات تحلیلی (۲)

۱۳- سرگیری های شناختی (۱)

۱۴- سرگیری های شناختی (۲)

۱۵- جمع بندی تحلیل اطلاعات بر مبنای اصول شناختی

۱۶- اعتماد سازی

حقوق سازمان های بین المللی

کد درس : ۰۲

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با قواعد حاکم بر سازمانهای بین المللی ، نحوه تصمیم گیری ، اهلیت انعقاد معاهدات بین المللی و دیگر مسائل حقوقی مبتلا به سازمانهای بین المللی.

سرفصلهای درس

۱- کلیات

۲- اساسنامه سازمانهای بین المللی

- وضعیت حقوقی اساسنامه ها

- ویژگی های اساسنامه ها

- اصلاحیه های مربوط به اساسنامه ها

۳- تصمیمات سازمانهای بین المللی

- قواعد داخلی

- قواعد خارجی

- توصیه نامه ها

- اعلامیه ها

- کنوانسیون ها

- مقررات الزام آور

۴- اهلیت سازمانهای بین المللی در حقوق بین المللی

۵- اجرای قواعد حقوقی نسبت به سازمانهای بین المللی

۶- مسوولیت سازمانهای بین المللی طبق مقررات حقوق داخلی

۷- اهلیت سازمانهای بین المللی در حقوق داخلی

۸- اجرای قواعد حقوقی داخلی نسبت به سازمانهای بین المللی

۹- مسوولیت سازمانهای بین المللی طبق مقررات حقوق داخلی

۱۰- مدت فعالیت سازمانهای بین المللی

- نحوه شکل گیری

- انحلال و روش ها و آثار آن

۱۱- قواعد مربوط به ارکان سازمانهای بین المللی

- اختیارات ارکان

- ترکیب ارکان

- نحوه کارکرد

دیپلماسی در سازمانهای بین المللی

کد درس : ۰۳

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با ساختار و فرآیند تصمیم گیری و قواعد مقررات و آیین کار در سازمانهای بین المللی و انواع بازیگران در این صحنه بین المللی و بالاخره نقشی که آنها در موضوعات مهم جهانی ایفا می کنند.

سرفصل های درس

۱- مقدمه

نقش فزاینده سازمانهای بین المللی در سیاست جهانی

۲- نظریات مختلف راجع به سازمانهای بین المللی

نظریه دولت جهانی، کارکردگرایی، جدید، رژیمهای بین المللی سازمانهای بین المللی از نگرشهای مختلف.

۳- تصمیم گیری در سازمانهای بین المللی

ساختار و فرآیند تصمیم گیری و انواع آن، روشهای چانه زنی در سازمانهای بین المللی، گروه بندی سیاسی و نقش آن در سازمانهای بین المللی، دیپلماسی سازمانهای غیردولتی، مشورتهای غیررسمی.

۴- شرکت کنندگان در تصمیم گیریها

انواع بازیگران، نقش و روابط آنها در سازمانهای بین المللی نقش و جایگاه دبیرخانه، نقش جایگاه کشورهای قوی و ضعیف، ائتلافها و اتحادیه های منطقه ای.

۵- سازمانهای بین المللی و صلح و امنیت جهانی

فیصله مسالمت آمیز اختلافات، توسعه تدریجی حقوق بین الملل، نقش شورای امنیت، نقش مجمع

عمومی، خلع سلاح، عملیات حفظ صلح

۶- سازمانهای بین المللی و توسعه اقتصادی

اقتصاد بین المللی، نظام نوین اقتصادی بین المللی، تنظیم روابط تجاری و توسعه و کمکهای چند جانبه، محیط زیست، سازمانهای مالی بین المللی، نقش سازمانهای تخصصی

۷- سازمانهای بین المللی و حقوق بشر

مفاهیم، مبانی، اختلافات، روشهای اجرایی، سازمانهای غیر دولتی و اقدامات انساندوستانه

۸- آیین کار در ارکان اصلی سازمان ملل متحد: مجمع عمومی و شورای امنیت

۹- آیین کار در سازمانهای تخصصی ملل متحد: بانک جهانی و صندوق بین المللی پول

۱۰- نحوه تنظیم و تدوین قطعنامه، و مصوبات در سازمانهای ملل متحد

۱۱- نتیجه گیری

تحول نظری در روابط بین الملل:

جهانی شدن و منطقه گرایی

کد درس : ۰۴

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف :

سرفصل های دروس

۱- نظریه های روابط بین الملل و دنیای جهانی شده

۲- بررسی رویکردهای مربوط به جهانی شدن

۳- پویایی جهانی شدن

۴- رویارویی با سیاستهای جهانی قرن بیست و یکم

۵- تفسیر نظری از سیاستهای جهانی : بررسی نگرشهای متعارض

۶- وضعیت دولتها در عصر جهانی شدن

۷- جایگاه بازیگران غیر دولتی در عصر جهانی شدن

۸- از بین رفتن مرزها در اثر جهانی شدن سیاست و تجارت

۹- تغییرات جهانی و پاسخهای منطقه ای

۱۰- ایالات متحده امریکا در جهانی متحول چند قطبی

۱۱- آثار سیاسی وحدت اروپا

۱۲- سیاستهای تغییرات در آسیا

۱۳- مسایل کهن و فرصتهای جدید در خاورمیانه

۱۴- چالشهای رودر روی بشریت در عصر جهانی شدن

۱۵- ظهور جهان گرایی

۱۶- ایران و جهانی شدن

۱۷- نتیجه گیری و ارزیابی کلی

اقتصاد سیاسی بین المللی

کد درس : ۰۵

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۲۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با مسائل پولی بین المللی ، سیاست تجارت بین المللی و نقش شرکتهای چند ملیتی در اقتصاد جهانی می باشد.

سرفصل های دروس

۱ - ماهیت اقتصاد سیاسی

- مسایل اقتصاد سیاسی

- اهمیت بازار جهانی

- تبعات مختلف بازار جهانی

- چالشهای اقتصاد بازار جهانی

۲ - نظریات راجع به اقتصاد سیاسی

- نظریه لیبرال

- نظریه ناسیونالیستی

- نظریه ناسیونالیستی

- نظریه مارکسیستی

- نقد نظریات مطروحه

۳ - پویایی اقتصاد سیاسی بین المللی

- نظریات معاصر راجع به اقتصاد سیاسی بین المللی

- اقتصاد سیاسی بین المللی و تغییرات ساختاری در نظام اقتصاد بین المللی

- مکانیسمهای تغییر در ساختار

- تغییرات ساختاری و منازعات اقتصادی

۴ - مسایل پولی بین‌المللی

- قلمرو سیاست پولی

- دلار و سلطه گری آمریکا

- مسایل مربوط به سیاست همکاری پولی بین‌المللی

۵ - سیاست تجارت بین‌المللی

- اهمیت تجارت بین‌المللی

- نظریه لیبرال راجع به تجارت بین‌المللی

- نظریه ناسیونالیستی راجع به تجارت بین‌المللی

- تجارت آزاد علیه سیاست محافظه کاری اقتصادی

- الگوهای تجاری جدید

۶ - شرکتهای چند ملیتی و تولید جهانی

- ماهیت شرکتهای چند ملیتی

- قلمرو شرکتهای چند ملیتی امریکایی

- شرکتهای چند ملیتی و کشورهای مبدأ

- شرکتهای چند ملیتی جدید

۷ - مسائل مربوط به وابستگی و توسعه اقتصادی

- دیدگاه لیبرال راجع به توسعه اقتصادی

- دیدگاه مارکسیستی راجع به توسعه اقتصادی

- موضع کشورهای در حال توسعه

۸ - اقتصاد سیاسی مربوط به مالیه بین‌الملل

- سه قلمرو مالیه بین‌المللی

- بازار دلار اروپایی

- مسأله بدهی کشورهای در حال توسعه از دهه ۸۰ به بعد

- ۹- تحولات اقتصاد سیاسی جهانی
۱۰- نظم اقتصادی بین المللی نوظهور

سازمانهای بین المللی و موضوعات جهانی

کد درس : ۰۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی دانشجویان با مهم‌ترین مسایل جهانی و نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال آنها.

سرفصل های درس:

- ۱- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال حفظ صلح و امنیت بین‌المللی
- ۲- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال محیط زیست
- ۳- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال
- ۴- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال خلع سلاح
- ۵- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال حقوق بشر
- ۶- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال توسعه پایدار
- ۷- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال بهداشت جهانی
- ۸- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال مهاجرت و پناهندگی
- ۹- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال مساله غذا و جمعیت
- ۱۰- نقش و عملکرد سازمانهای بین‌المللی در قبال اقلیت‌های اجتماعی
- ۱۱- ارزیابی و نتیجه‌گیری کلی

سرفصل دروس زمینه

سازمانهای بین‌المللی و حفظ صلح و

امنیت بین‌المللی

نظریه ها و مبانی صلح و امنیت بین المللی

تعداد واحد : ۲

کد درس : ۰۷

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با نظریات مربوط به امنیت ملی و منطقه ای ، ساختار و تحولات کنونی نظام امنیت بین المللی ، مناطق بحران و ثبات ، تلاشهای سازمانی برای مقابله با تهدیدات امنیتی در عرصه منطقه ای و بین المللی و ترتیبات امنیتی منطقه ای و بین المللی .

سرفصل های درس :

- ۱- مقدمه : مفهوم شناسی امنیت و ابعاد و مولفه های آن
- ۲- تجزیه تحلیل نظریه ها و مکاتب گوناگون درباره امنیت ملی ، منطقه ای و بین المللی (تجزیه تحلیل دیدگاه وبر ، ویلسون ، کگلی ، کوزاک ، باری بوزان و مکتب کپنهاک)
- ۳- نگاه بوروکراتیک به عوامل تاثیر گذار بر امنیت منطقه ای و بین المللی (با تاکید بر نقش افکار عمومی بین المللی ، رسانه ها و ماهواره ها ، نهادهای جامعه مدنی و بین المللی ، سازمانهای بین المللی غیر دولتی و ...)
- ۴- تجزیه و تحلیل دیدگاههای سخت افزاری و نرم افزاری به امنیت منطقه ای و بین المللی
- ۵- تجزیه و تحلیل مقایسه ای ساختار و تحولات نظام امنیت بین المللی در دوران جنگ سرد و پسا جنگ سرد .
- ۶- رابطه امنیت ملی و امنیت منطقه ای : تاثیر مهاجرتها ، تنشهای داخلی ، بحرانها و منازعات نژادی و مذهبی و ارزشهای ملی بر امنیت منطقه ای .
- ۷- رابطه امنیت منطقه ای و امنیت بین المللی : تاثیر همگرایی ها و واگراییها ی منطقه ای و همچنین تاثیر پیمانهای امنیتی منطقه ای بر نظام امنیت بین المللی

- ۸- سازمان ملل و امنیت بین المللی : نیروهای حافظ صلح و شورای امنیت و ...
- ۹- تاثیر رژیم های خلع سلاح و کنترل و منع گسترش تسلیحات در نظام امنیت بین الملل .
- ۱۰- عوامل غیر نظامی تاثیر گذار بر امنیت بین الملل (تبلیغات ، تروریسم ، سازمانهای اطلاعاتی و ...)
- ۱۱- بررسی ابزارها و شیوه های مدیریت بحرانهای بین المللی و منطقه ای
- ۱۲- بررسی الگوهای مداخله گری و استراتژیهای امنیتی قدرتهای بزرگ و تاثیر آن بر نظام امنیت بین المللی و منطقه ای
- ۱۳- تجزیه و تحلیل موضوع گسترش ناتو به شرق و تاثیر آن بر نظام امنیت بین المللی و منطقه ای .
- ۱۴- بررسی تقابلها و تعاملهای روسیه ، ایالات متحده و اروپا در حوزه بالکان ، اروپا ، آسیای مرکزی و قفقاز و خاورمیانه .
- ۱۵- بررسی جایگاه ایالات متحده در نظام تک - چند قطبی کنونی و نقش و عملکرد آن در نظام امنیت بین المللی و منطقه ای .
- ۱۶- بررسی موردی نظام امنیت منطقه ای درخلیج فارس و دریای خزر: تجزیه و تحلیل ترتیبات امنیتی درخلیج فارس ، رژیم حقوقی دریای خزر، تلاشهای قدرتهای منطقه ای و فرامنطقه ای برای مدیریت بحران .
- ۱۷- تجزیه و تحلیل چالشها و فرصتهای فراروی نظام امنیت بین المللی و منطقه ای در عصر جهانی شدن
- ۱۸- چشم انداز نظام امنیت بین المللی و منطقه ای در قرن بیست و یکم .
- ۱۹- جمع بندی و نتیجه گیری .

کنترل تسلیحات و خلع سلاح

کد درس: ۰۸

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی دانشجویان با اهداف و شیوه های کنترل تسلیحات و قواعد و مقررات بین المللی مربوط به کنترل تسلیحات و خلع سلاح می باشد.

سرفصل های درس

۱- کلیات

- تعریف و مفهوم کنترل تسلیحات

- اهداف کنترل تسلیحات

- کنترل تسلیحات و امنیت ملی

- مبانی نظریه سنتی کنترل تسلیحات

- کاهش خطر جنگ

- کاهش هزینه های دفاعی یا تدارک برای جنگ

- کاهش خسارات ناشی از جنگ در صورت وقوع

- توسعه و تحول در اهداف نظریه سنتی کنترل تسلیحات

- عوامل بازدارنده یا کاهش دهنده خطر جنگ

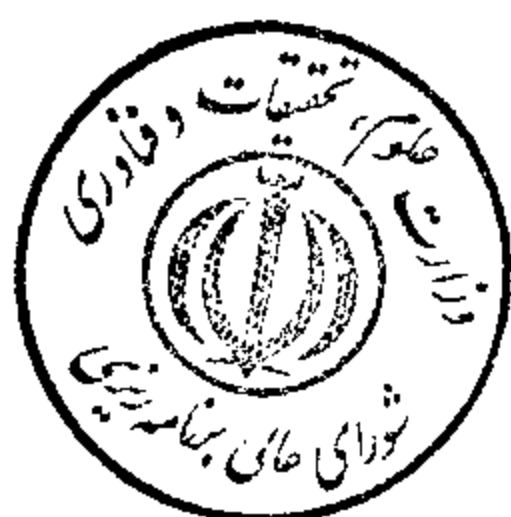
- حد کاهش هزینه های دفاعی

- کاهش خسارات ناشی از جنگ در صورت شکست بازدارندگی و وقوع جنگ

- سیر تاریخی مذاکرات کنترل تسلیحات و خلع سلاح

۲- کنترل سلاحهای استراتژیک تهاجمی

- تحول سیاست کنترل سلاحهای استراتژیک

- مذاکرات سالت (SALT) ۱ و ۲ و موافقت نامه‌های مربوطه

- معاهدات استارت (START) ۱ و ۲

۳ - کنترل سلاحهای استراتژیک دفاعی

- تحول تاریخی نظامهای دفاعی استراتژیک

- معاهده موشکهای ضد بالستیک

- هدف و موضوع

- نظارت بر اجرای معاهده

- معاهده موشکهای ضد بالستیک و مساله جانشینی اتحاد شوروی

۴- کنترل سلاحهای متعارف

- پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)، پیمان ورشو و معاهده نیروهای مسلح متعارف در اروپا

۱۹۹۰

- نقش سازمان امنیت و همکاری اروپا و ناتو پس از انحلال سازمان پیمان ورشو

- کنترل سلاحهای متعارف پس از جنگ سرد

۵- پیشگیری از گسترش سلاحهای هسته ای

- سیرتاریخی تلاش برای منع گسترش سلاحهای هسته ای

- معاهده منع گسترش سلاحهای هسته ای (NPT)

- تعهدات دولتهای فاقد سلاح هسته ای

- تعهدات دولتهای دارای سلاح هسته ای

- کره شمالی و تهدید به خروج از معاهده

- آزمایشهای هسته‌ای هند و پاکستان ۱۹۹۸

- سایر موارد

- کنفرانس ۱۹۹۵ در مورد بررسی و تمدید معاهده منع گسترش سلاحهای هسته ای

- مناطق عاری از سلاحهای هسته ای

- رای مشورتی دیوان بین المللی دادگستری در مورد مشروعیت تهدید یا استفاده از سلاحهای هسته‌ای

- بررسی نظام نظارت بر اجرای معاهده منع گسترش سلاحهای هسته‌ای و کارآیی آن

۶- کنترل و خلع سلاحهای بیولوژیک و شیمیایی

- پروتکل ژنو ۱۹۲۵ و ضعفهای آن

- کنوانسیون منع گسترش سلاحهای بیولوژیک و سمی ۱۹۷۲

- تفکیک بین سلاح بیولوژیک و سلاح شیمیایی

- تعهدات ناشی از کنوانسیون منع سلاحهای بیولوژیک

- کنوانسیون منع گسترش سلاحهای شیمیایی ۱۹۹۳

- پیشینه کنوانسیون

- تعهدات ناشی از کنوانسیون

- نظام نظارت بر اجرای کنوانسیون

- مذاکره برای تکمیل ترتیبات نظارتی کنوانسیون منع سلاحهای بیولوژیک

۷- منع جامع آزمایشهای هسته‌ای

- معاهده منع جامع آزمایشهای هسته‌ای

- پیشینه منع آزمایشهای هسته‌ای

- تعهدات ناشی از معاهده

- نظام نظارت بر اجرای معاهده

۸- کنترل تسلیحات در سطح منطقه‌ای

- خاورمیانه

- آمریکای لاتین

- آسیای جنوبی

۹- ارزیابی نظامهای کنترل تسلیحات و چشم انداز آینده آن

نقش سازمان ملل متحد در حل و فصل اختلافات بین المللی

کد درس : ۰۹

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با شیوه‌های مختلف سازمان ملل متحد در ارتباط با نحوه حل و فصل اختلافات بین المللی

سرفصلهای درس

۱- کلیات

- پیشینه تاریخی حل و فصل اختلافات بین المللی
- تعریف "اختلاف" و ماهیت آن
- مفهوم "وضعیت"

- منشور ملل متحد و حل و فصل اختلافات بین المللی

۲- شورای امنیت و حفظ صلح و امنیت بین المللی

الف- صلاحیت شورای امنیت

ب- روشهای مسالمت آمیز

- توصیه به طرفین برای حل اختلافات از طرق مسالمت آمیز به انتخاب خود یا به توصیه شورا
- مذاکره و ویژگیهای آن
- مساعی جمیله دبیر کل (مفهوم و مهمترین موارد)
- میانجیگری (پیشینه تاریخی، تعریف، ویژگیها و انواع آن، مهمترین موارد)
- تحقیق و حقیقت یالی (مفهوم و روشها، مهمترین موارد)
- سازش (مفهوم، آیین سازش، کارآیی کمیسیونهای سازش، وجوه افتراق سازش با میانجیگری، مهمترین موارد)

۳- ارجاع اختلافات به مجمع عمومی

- صلاحیت مجمع در زمینه حفظ صلح و امنیت بین المللی به موجب منشور ملل متحد
- مجمع عمومی و قطعنامه "اتحاد برای صلح"

۴- ارجاع اختلاف به سازمانهای منطقه ای

- رابطه حقوقی میان سازمان ملل متحد و سازمانهای منطقه ای
- قابلیت برای همکاری بیشتر میان سازمان ملل متحد و سازمانهای منطقه ای
- دیپلماسی پیشگیرانه

- مکانیسم هشدار دهنده در مورد تهدیدات اجتماعی بر صلح

- عملیات حفظ صلح

۵- مجمع عمومی و حفظ صلح و امنیت بین المللی

الف- صلاحیت مجمع عمومی

ب- روشهای ترغیب طرفین اختلاف به حل و فصل آن (مهمترین موارد)

۶- نقش دبیر کل سازمان ملل متحد در حل و فصل اختلافات بین المللی

الف- مساعی جمیله به ابتکار دبیر کل (مهمترین موارد)

ب- میانجیگری دبیر کل له در خواست طرفین اختلاف

ج- دوستان دبیر کل (بررسی) "دستور کاری برای صلح" در این مورد

۷- نظام امنیت جمعی منشور و شورای امنیت

الف- بررسی و اجرای توصیه های دبیر کل در "دستورکار برای صلح و مکمل آن"

ب- حاکمیت و تهدیدات بر صلح

۱- نقض فاحش حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه

۲- تروریسم

۳- تولید و تکثیر سلاحهای انهدام جمعی

۴- آلودگیهای زیست محیطی

ج- اجرای صلح و مداخله بشر دوستانه در منازعات داخلی

۱- یوگسلاوی (بوسنی و هرزگوین و کوزوو)

۲- سومالی

۳- رواندا

د - مداخله بشردوستانه و کمک بشر دوستانه

۸- حل و فصل اختلافات از طریق توسل ارکان سیاسی سازمان ملل متحد به صلاحیت

مشورتی دیوان

الف - قضیه "پاره ای از مخارج سازمان ملل متحد"

ب - قضیه "نامیبیا"

۹- دیوان بین المللی دادگستری و حل و فصل اختلافات بین المللی

الف - ساختار و تشکیلات

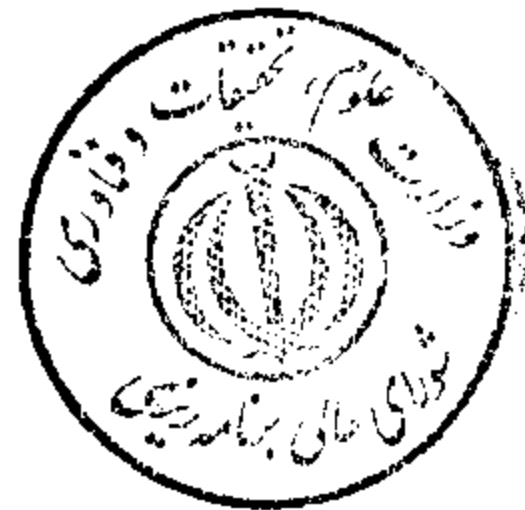
ب - آئین دادرسی

ج - صلاحیت ترافعی

د - احکام دیوان و مساعدت به حفظ صلح و امنیت بین المللی

۱۰- ارزیابی عملکرد سازمان ملل متحد در زمینه حفظ صلح و امنیت بین المللی و چشم انداز

آینده آن

نقش سازمان ملل متحد و سازمانهای منطقه ای

در حفظ صلح و امنیت بین المللی

کد درس : ۱۰

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : هدف این درس شناخت جایگاه سازمانهای منطقه ای بر اساس منشور ملل متحد در حفظ صلح و امنیت بین المللی است. در این مورد عملکرد و اقدامات سازمانهای منطقه ای مختلف در زمینه حفظ صلح و امنیت بین المللی بویژه در همکاری با سازمان ملل متحد مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

سرفصل های درس

۱- منشور ملل متحد و سازمانهای منطقه ای

۲- سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)

۳- سازمان امنیت و همکاری اروپا

۴- سازمان وحدت آفریقا

۵- سازمان کشورهای آمریکایی

۶- سازمان کنفرانس اسلامی

۷- جامعه عرب

۸- اتحادیه ملل آسیای جنوب شرقی (ASEAN)

۹- جامعه اقتصادی کشورهای آفریقای غربی (ECOWAS)

۱۰- سایر سازمانهای منطقه ای

حقوق بین الملل کیفری

کد درس : ۱۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با اصول حقوق بین الملل کیفری ، انواع جنایات بین المللی و چگونگی همکاری دولتها در جلوگیری از جرایم و مجازات مجرمین است .

سر فصل های درس :

۱- تعریف حقوق بین الملل کیفری

- صلاحیت تقنینی
- صلاحیت قضایی
- صلاحیت اجرایی

۲- نظام صلاحیت کیفری

- تئوری صلاحیت سرزمینی
- تئوری صلاحیت شخصی فعال
- تئوری صلاحیت شخصی غیر فعال
- تئوری اصل صلاحیت حمایتی
- تئوری اصل صلاحیت جهانی

۳- اصل عمومی حقوق بین الملل کیفری

- اصل قانونی بودن جرم
- اصل قانونی بودن مجازات
- اصل عدم عطف بما سبق شدن

- شرط سنی ، کبیر بودن
- عدم تاثیر سمت رسمی افراد
- مسئولیت فرماندهان نظامی مقامات مافوق
- عدم شمول اصل مرور زمان
- اصل برائت
- موجبات معافیت از مسئولیت کیفری
- مسئولیت کیفری فردی

۴- جنایات بین المللی

- تعریف و عناصر
- جرایم بین المللی بشر دوستانه
- مقررات اساسنامه دیوان بین المللی یوگوسلاوی سابق (ICTY)
- مقررات اساسنامه دیوان بین المللی رواندا (ICTY)
- کنوانسیونهای ۱۹۴۹ ژنو
- پروتکل های الحاقی ۱۹۷۷ و طرح پروتکل الحاقی ۲۰۰۰

۵- جنایات معاهداتی

- جنایات سازمان یافته
- جنایات سازمان یافته فراملی
- جنایات سازمان یافته و گروههای تروریستی
- جنایات سازمان یافته و درگیریهای داخلی
- همکاری بین المللی در جهت مقابله با جنایات فراملی
- کنوانسیون مقابله با جنایات سازمان یافته فراملی

۶- تشکیلات محاکم کیفری بین المللی

- ارکان (هیات رئیسه ، شعب دیوان ، دادسرا و دبیر خانه)
- هیات قضایی

- آیین دادرسی و آیین نامه داخلی دیوان

- دادسرا و دبیرخانه

- امتیازات و مصونیت ها

- مجمع دول عضو

- بودجه

- شروط نهایی : حل و فصل اختلافات

۷- آیین دادرسی کیفری بین المللی

- صلاحیت محاکم بین المللی

- مکانیسم طرح دعاوی

- مراجع ذیصلاح (دادستان ، دولتهای عضو شورای امنیت)

- دعاوی داخل در صلاحیت دیوان

- موارد قابل رسیدگی

- موارد غیر قابل رسیدگی

- تصمیم نسبت به قابلیت پذیرش

- اعتراض نسبت به اعلام صلاحیت دیوان

- تحقیق و تعقیب

- مراحل اصلی رسیدگی در دیوان

- حقوق متهمین به ارتکاب جنایات بین المللی

- صدور حکم

- تجدید نظر و اعاده دادرسی

۸- استرداد

- تعریف استرداد

- ماهیت حقوقی و طبیعت استرداد

- عمل متقابل و و اصل نزاکت

- قوانین داخلی و معاهدات استرداد
- تفسیر معاهدات مربوط به استرداد
- پناهندگی
- روابط بین پناهندگی و استرداد
- آدم ربایی و استرداد
- جرایم قابل استرداد
- شرایط اعمال استرداد و موانع اعمال آن
- جرایم سیاسی و تعریف آن
- ضوابط تشخیص جرایم سیاسی
- تشریفات و آئین دادرسی استرداد
- استماع دفاعیات و استرداد

۹- معاضدت قضایی در امور کیفری

حقوق بین الملل بشر دوستانه

کد درس: ۱۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: موضوع رعایت و تضمین احترام به مقررات و موازین حقوق بین الملل بشر دوستانه بویژه پس از پایان دوره جنگ سرد و با افزایش تعداد و فاحش بودن نقض مقررات و قواعد حقوق بشر دوستانه، در کانون توجه جامعه بین المللی قرار گرفته است. این امر آشنایی دانشجویان این رشته را با حقوق بین الملل بشر دوستانه و شناسایی روشها و سلاحها و رفتارها مجاز و ممنوع در نبردها ضروری می سازد.

سرفصل های درس:

۱- مقدمه

- تعریف اصطلاح "حقوق بشر دوستانه"

- سیر تاریخی

- مبنای حقوقی

- ضرورتهای بشر دوستانه و ضرورت نظامی

- اثر الزام آور حقوق بین الملل برای سربازان

۲- دامنه اجرای حقوق بشر دوستانه

- مخاصمات مسلحانه

- اعمال جنگی

- صحنه جنگی

- پایان مخاصمات

۳- رزمندگان و غیر رزمندگان

- رزمندگان

- غیر رزمندگان

- اشخاص همراه نیروهای مسلح

- نیروهای خاص

- جاسوسان

- ویژگیهای جنگ هوایی و دریایی

۴- وسایل جنگ

- قواعد عام

- وسایل جنگ

- برخی سلاحهای متعارف

- سلاحهای هسته ای

- سلاحهای شیمیایی

- سلاحهای باکتریولوژیکی و سمی

۵- روشهای جنگ

- اهداف نظامی

- حمایت از اهداف غیرنظامی

- حمایت از تأسیسات حاوی نیروهای خطرناک

- حيله های جنگی و ممنوعیت شیوه های خائنانه

- جنگ روانی

- اعمال تلافی جویانه

۶- حمایت از غیر نظامیان

- کلیات

- دفاع غیر نظامی

- اشغال

- وضعیت حقوقی جمعیت درسرزمین تحت اشغال

- حقوق و تکالیف قدرت اشغالگر

- صلاحیت

- بیگانگان درسرزمین یک طرف منحصمه

- بازداشت غیر نظامیان

۷- حمایت ازمجروحان ، بیماران و مغروقیین

- کلیات

- تأسیسات پزشکی و حمل و نقل

- کارکنان پزشکی و درمانی

- مناطق و محلهای بیمارستانی

- علامت مشخصه

۸- حمایت از اسرای جنگی

- آغاز اسارت

- شرایط اسارت

- فرار اسرای جنگی

- خاتمه اسارت

۹- کارکنان مذهبی

- کلیات

- حمایت از روحانیون

۱۰- حمایت از اموال فرهنگی

- مقررات خاص برای حمایت از اموال فرهنگی

- حمایت عام

- حمایت خاص

- حمایت از اموال فرهنگی در طی اشغال

- حمل و نقل اموال فرهنگی

- علامتگذاری مشخص اموال فرهنگی

۱۱- حقوق مخصصات مسلحانه در دریا

- کلیات

▪ تعاریف

▪ دامنه اجرا

▪ اعمال جنگی دریایی

- اهداف نظامی و اهداف مورد حمایت در مخصصات مسلحانه در دریا

▪ کشتیهای جنگی دشمن و هواپیماهای نظامی

▪ کشتیهای تجاری دشمن، محموله های آنها، مسافران و خدمه

▪ هواپیماهای مورد حمایت دشمن (بجز هواپیماهای پزشکی)

▪ سایر اهداف مورد حمایت

▪ اهداف زمینی

- مقررات خاص مربوط به روشهای جنگ دریایی

▪ مین

▪ اژدر

▪ موشک

▪ جنگ زیردریایی

▪ مناطق دریایی ممنوعه (ممنوع الورد)

▪ محاصره

- کشتیهای بیمارستانی

▪ کلیات

▪ شرایط حمات و شناسایی

▪ حقوق و تکالیف

▪ قطع حمایت

▪ کارکنان و خدمه

۱۲ - حقوق بی طرفی

- کلیات

- حقوق و تکالیف بی طرفها

▪ مقررات عام

▪ جنگ زمینی

▪ جنگ دریایی

- کلیات

- عبور بی ضرر و حضور در آبهای بی طرف

- کنترل توسط طرفهای مخاصمه

- حمایت از کشتیهای تجاری بیطرف

▪ جنگ هوایی

۱۳- اجرای حقوق بین الملل بشر دوستانه

- کلیات

- افکار عمومی

- منافع متقابل طرفهای مخاصمه

- حفظ انضباط

- اقدامات تلافی جویانه

- اقدامات کیفری و انضباطی

- غرامت

- حقیقت یابی بین المللی

- کمیته بین المللی صلیب سرخ

- فعالیتهای دیپلماتیک

- مساعی اجرایی ملی

- انتشار حقوق بشر دوستانه

- مسئولیت شخصی افراد

حقوق معاهدات بین‌المللی

تعداد واحد : ۲

کد درس : ۱۳

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با خصوصیات و مراحل انعقاد معاهدات بین‌المللی و نحوه تنظیم و تصویب معاهدات در جمهوری اسلامی ایران

سرفصل های درس

۱- کلیات

- پیشینه معاهدات بین‌المللی

- مراحل تصویب کنوانسیونهای ۱۹۶۹ و ۱۹۸۶

- تعریف معاهده بین‌المللی

۲- خصوصیات معاهدات بین‌المللی

- واژه شناسی معاهدات بین‌المللی

- وجوه افتراق بین معاهده و موافقت نامه

- طبقه بندی معاهدات

۳- تشریفات انعقاد معاهده بین‌المللی در پرتو کنوانسیون ۱۹۶۹ وین

- مذاکره مقامات صلاحیتدار

- مسأله داشتن اهلیت برای انعقاد معاهدات بین‌المللی

- تعیین مقامات صلاحیتدار

- نگارش و ترتیب اجرای یک معاهده

- انتخاب زبان

- ویژگی‌های تصویب معاهدات در مجلس
- تأیید معاهده در شورای نگهبان
- امضای نهایی معاهدات توسط رئیس جمهوری

سازمانهای بین المللی غیردولتی و حفظ صلح و امنیت بین المللی

کد درس : ۱۴

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با فعالیت و عملکرد سازمانهای بین المللی غیردولتی که در زمینه صلح و امنیت بین المللی فعالیت می کنند.

سرفصل های درس :

در این درس اهمیت جایگاه و نقش سازمانهای بین المللی غیر دولتی در زمینه حفظ صلح و امنیت بین المللی و همچنین عملکرد و فعالیت برخی از این سازمانها مورد ماله و بررسی قرار می گیرد.

عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد

کد درس : ۱۵

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : از آنجا که عملیات حفظ صلح از ابزارهای بسیار مؤثر سازمان ملل متحد در کنترل بحرانها بوده است، آشنایی دانشجویان با ماهیت عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد، وظایف نیروهای حافظ صلح، مبنای حقوقی تشکیل این نیروها و مزایا و مصونیت‌های آنها از اهداف عمده این درس می‌باشد.

سرفصلهای درس

۱- کلیات

الف - سابقه تاریخی

ب - تعریف و مفهوم

ج - ماهیت عملیات

۲- وظایف و مأموریت نیروها در عملیات ستی حفظ صلح

الف- وظایف مصرحه در قطعنامه های سازمان ملل متحد

۱- وظایف محوله در منازعات بین المللی

۲- وظایف محوله در منازعات داخلی

ب - وظایف غیر مصرح در قطعنامه های سازمان ملل متحد

۳- مبنای حقوقی عملیات

الف- وظایف و اختیارات شورای امنیت

ب - صلاحیت مجمع عمومی در برپایی عملیات حفظ صلح

پ - قطعنامه اتحاد برای صلح

ت - اختیارات کلی سازمان ملل متحد

۴- عملیات حفظ صلح و اصل عدم مداخله

الف- بحرانهای حائز عنصر بین المللی

ب - بحرانهای فاقد عنصر بین المللی

۵- اصول اساسی حاکم بر عملیات حفظ صلح

الف - بین المللی بودن نیروها

ب- اصول اساسی ناظر بر تشکیل و برپایی عملیات

۱- لزوم تشکیل نیروها توسط شورای امنیت و حمایت مستمر آن

۲- رضایت دولت میزبان

۳- بی طرفی

۴- عدم استفاده از زور

۶- اصول انعطاف پذیر ناظر بر ترتیبات اجرایی

الف- ساختار و ترکیب نیروها

۱- اصول ناظر بر ترکیب نیرو از حیث ملیت واحدهای شرکت کننده

۲- تغییر ترکیب نیروها بر حسب نوع وظایف و ماموریتهای محوله

۳- مزایا و مصونیتها

یک. مزایا و مصونیتهای نیرو

دو. مزایا و مصونیتهای اعضای نظامی نیرو

سه. مزایا و مصونیتهای اعضای غیر نظامی نیرو

ب- مخارج عملیات

۱- رای مشورتی دیوان بین المللی دادگستری در مورد مخارج عملیات

۲- نقش دبیر کل در تفسیر حکم ماموریت محوله به نیروها

۳- دبیر کل و حقوق "حفظ اصلاح"

یک. اسناد قانونی

- قطعنامه های تاسیسی و اجرایی

- قطعنامه های مربوط به تمدید مأموریت نیروها

- قطعنامه های مالی

- گزارش دبیر کل

- دو. اسناد قراردادی

۱- قراردادهای سازمان ملل متحد با دولت میزبان

- قرارداد پایه

- قرارداد وضعیت حقوقی نیروها

۲- قرارداد سازمان ملل متحد با دولتهای شرکت کننده در عملیات

۷- نسل دوم عملیات حفظ صلح و ماهیت تلفیقی آن

الف- حفظ صلح و برقراری صلح

ب - حفظ صلح و تحکیم صلح

یک . السالوادور

دو . کامبوج

سه . سایر موارد

۸- افزایش و تحول وظایف و مأموریت نیروها

الف- نظارت و تحقیق در مورد رعایت حقوق بشر

ب - نظارت بر انتخابات و برگزاری آن

پ- خلع سلاح، مین زدایی و ترخیص نیروها

ت - بازگرداندن پناهندگان و آوارگان به وطن

ث - بازسازی

ج - تشکیل مجلس موسسان ، حکومت موقت و تهیه طرح قانون اساسی

چ - وظایف پیشگیرانه

ح - سایر وظایف

۹- دستور کاری برای صلح " دبیر کل و عملیات حفظ صلح

الف - بررسی گزارشهای دبیر کل متعاقب ارائه " دستور کاری برای صلح "

ب - اجرای راهکارهای ارائه شده در " دستور کاری برای صلح "

۱۰- از حفظ صلح تا اجرای صلح

الف- سومالی

ب - یوگسلاوی سابق

پ - رواندا

ت - سایر موارد

۱۱- عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد و نقش سازمانهای منطقه ای

الف - یوگسلاوی سابق

ب - لیبیا

پ- هائیتی

ت - سایر موارد

۱۲- حفظ صلح و مداخله بشردوستانه و مساله بی طرفی نیروها

۱۳- ارزیابی عملیات حفظ صلح و آینده آن

نقش روابط فرهنگی در گسترش و تحکیم صلح

کد درس : ۱۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : لازمه ایجاد گسترش صلح و امنیت بین المللی ، برقراری مفاهمه و گفتمان بین ملتها است . این گفتمان نیز از طریق برقراری روابط دوجانبه و چند جانبه دولتها ، سازمانهای غیر دولتی و بطور کلی افراد با یکدیگر صورت می گیرد .

هدف از این درس ، آشنا ساختن دانشجویان با ابعاد مختلف این گفتمان فرهنگی و تاثیر آن بر گسترش صلح جهانی است .

سر فصل های دروس :

۱- کلیات

۲- مبانی نظری مربوط به روابط فرهنگی

- نظریه برخورد تمدنها

- نظریه گفتگوی تمدنها

۳- سیاست فرهنگی و فرهنگ سیاسی

۴- مروری بر حوزه های فرهنگی و تمدنی مختلف

۵- فرهنگ های تاثیر گذار و فرهنگ های تاثیر پذیر

۶- وجوه تشابهات فرهنگی

۷- موانع فرهنگی جهت ایجاد گسترش صلح

۸- راههای تاثیر گذاری فرهنگی

۹- نتیجه گیری و ارزیابی کلی

سمینار مسائل روز

کد درس: ۶۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با جدیدترین مسائل حفظ صلح و امنیت بین‌المللی

سرفصل دروس:

با توجه به تحولات فزاینده مباحث حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و چند بعدی بودن این مباحث، استاد این

درس موضوعات مورد نظر را تعیین نموده و ارائه خواهد داد.

سرفصل دروس زمینه
سازمانهای بین المللی و
حقوق بین الملل

نقش سازمان ملل متحد در حل و فصل اختلافات بین المللی

کد درس : ۰۹

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با شیوه‌های مختلف سازمان ملل متحد در ارتباط با نحوه حل و فصل

اختلافات بین المللی

سرفصلهای درس

۱- کلیات

- پیشینه تاریخی حل و فصل اختلافات بین المللی

- تعریف "اختلاف" و ماهیت آن

- مفهوم "وضعیت"

- منشور ملل متحد و حل و فصل اختلافات بین المللی

۲- شورای امنیت و حفظ صلح و امنیت بین المللی

الف- صلاحیت شورای امنیت

ب- روشهای مسالمت آمیز

۱- توصیه به طرفین برای حل اختلافات از طرق مسالمت آمیز به انتخاب خود یا به

توصیه شورا

- مذاکره و ویژگیهای آن

- مساعی جمیله دبیر کل (مفهوم و مهمترین موارد)

- میانجیگری (پیشینه تاریخی، تعریف، ویژگیهای و انواع آن، مهمترین موارد)

- تحقیق و حقیقت یابی (مفهوم و روشها، مهمترین موارد)

- سازش (مفهوم، آیین سازش، کار آیی کمیسیونهای سازش، وجوه افتراق سازش با

میانجیگری، مهمترین، مهمترین موارد)

۳- ارجاع اختلافات به مجمع عمومی

- صلاحیت مجمع در زمینه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به موجب منشور ملل متحد

- مجمع عمومی و قطعنامه "اتحاد برای صلح"

۴- ارجاع اختلاف به سازمانهای منطقه ای

- رابطه حقوقی میان سازمان ملل متحد و سازمانهای منطقه ای

- قابلیت برای همکاری بیشتر میان سازمان ملل متحد و سازمانهای منطقه ای

ب- دیپلماسی پیشگیرانه

۳ - مکانیسم هشدار دهنده در مورد تهدیدات اجتماعی بر صلح

۴- عملیات حفظ صلح

۵- مجمع عمومی و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی

الف- صلاحیت مجمع عمومی

ب - روشهای ترغیب طرفین اختلاف به حل و فصل آن (مهمترین موارد)

۶- نقش دبیر کل سازمان ملل متحد در حل و فصل اختلافات بین‌المللی

الف- مساعی جمیله به ابتکار دبیر کل (مهمترین موارد)

ب - میانجیگری دبیر کل به درخواست طرفین اختلاف

ج - دوستان دبیر کل (بررسی) "دستور کاری برای صلح" در این مورد

۷- نظام امنیت جمعی منشور و شورای امنیت

الف- بررسی و اجرای توصیه های دبیر کل در "دستورکار برای صلح و مکمل آن"

ب - حاکمیت و تهدیدات بر صلح

۵- نقض فاحش حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه

۶- تروریسم

۷- تولید و تکثیر سلاحهای انهدام جمعی

۸- آلودگیهای زیست محیطی

ج - اجرای صلح و مداخله بشردوستانه در منازعات داخلی

۴- یوگسلاوی (بوسنی و هرزگوین و کوزوو)

۵- سومالی

۶- رواندا

د - مداخله بشردوستانه و کمک بشر دوستانه

۸- حل و فصل اختلافات از طریق توسل ارکان سیاسی سازمان ملل متحد به صلاحیت مشورتی دیوان

الف - قضیه "پاره ای از مخارج سازمان ملل متحد"

ب - قضیه "نامیبیا"

۹- دیوان بین المللی دادگستری و حل و فصل اختلافات بین المللی

الف - ساختار و تشکیلات

ب - آئین دادرسی

ج - صلاحیت ترافعی

د - احکام دیوان و مساعدت به حفظ صلح و امنیت بین المللی

۱۰- ارزیابی عملکرد سازمان ملل متحد در زمینه حفظ صلح و امنیت بین المللی و چشم انداز

آینده آن

تحولات سازمان ملل متحد

کد درس : ۱۸

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با روند تغییرات و اصلاحات در سازمان ملل متحد می باشد.

۱ - آشنایی با نظام ملل متحد

- ارکان اصلی سازمان ملل متحد

▪ مجمع عمومی

▪ دبیرخانه

▪ دیوان بین المللی دادگستری

▪ شورای اقتصادی و اجتماعی

▪ شورای قیمومیت

۲ - ارکان فرعی و سازمانهای تخصصی ملل متحد

- ارکان فرعی

- سازمانهای تخصصی ملل متحد

۳ - ابعاد مختلف اصلاحات در سازمان ملل متحد

- ضرورت اصلاحات در سازمان ملل متحد

- اصلاحات ساختاری در سازمان ملل متحد

- رویکردهای نظری مختلف در زمینه روند اصلاحات

۴- روند تغییرات و اصلاحات در زمینه امنیت نظامی

۵- روند تغییرات و اصلاحات در زمینه امنیت اقتصادی

۶- دیدگاههای کشورهای عضو سازمان ملل متحد در مورد اصلاحات ساختاری

- دیدگاه کشورهای غربی

- دیدگاه کشورهای در حال توسعه

۷- اصلاحات قانونی سازمان ملل متحد

- دهه سازمان ملل متحد در زمینه حقوق بین الملل

- اصلاحات لازم در زمینه اصلاحات حقوقی بین المللی

۸- اصلاح دیوان بین المللی دادگستری

۹- ضرورت ایجاد و نهادینه کردن دیوان بین المللی کیفری

۱۰- اصلاحات اداری در نظام ملل متحد

۱۱- اهداف و نقش های جدید سازمان ملل متحد

- سازمان ملل و حفظ صلح و امنیت بین المللی

- نظریات جدید در زمینه امنیت دسته جمعی

۱۲- عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد پس از جنگ سرد

۱۳- سازمان ملل متحد و حقوق بشر

- اقدامات جدید سازمان ملل متحد در زمینه حمایت از حقوق بشر

۱۴- سازمان ملل و متحد و اجرای ضوابط و موازین بین المللی بشر دوستانه

۱۵- سازمان ملل و متحد و توسعه پایدار

- توسعه گرایی و سازمان ملل متحد

۱۶- توسعه اقتصادی و سازمان ملل متحد

تحولات حقوق بین الملل

کد درس: ۱۹

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با تحولات جامعه بین المللی و نقش روزافزون بازیگران بین المللی در تنظیم قواعد و مفاهیم جدید حقوق بین الملل.

سرفصل های درس:

۱- تاریخ تحولات حقوق بین الملل

- حقوق بین الملل از ابتدای پیدایش دولت تا جنگ جهانی اول

▪ خصوصیات حقوق بین الملل در این دوران

▪ واقعیات جامعه بین المللی در این دوران

▪ جنگ جهانی اول و بیان این دوران

- بیداری ملتها و آغاز مبارزات استقلال طلبانه

- شکل گیری مفاهیم جدید در حقوق بین الملل عمومی

- مبارزه علیه استعمارنو و سلطه فرهنگی

- وظایف حقوق بین الملل با توجه به واقعیات جهانی کنونی

۲- تحول نقش تا بعان حقوق بین الملل

- دولتها

- سازمانهای بین المللی

- افراد

▪ از حقوق دولتها به حقوق ملتها

- جایگاه فرد در حقوق بین الملل معاصر
- حقوق بین الملل و حمایت اقشار مختلف

۳ - تحول در مفاهیم حقوق بین الملل

- مفهوم حاکمیت
- مفهوم حقوق بشر و مداخله بشر دوستانه
- مفهوم مصونیت و مسئولیت بین المللی دولتها و کارگزاران دولتی
- مفهوم حقوق دسته جمعی
- مفهوم توسل به زور و امنیت دسته جمعی

حقوق معاهدات بین‌المللی

کد درس : ۱۳

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با خصوصیات و مراحل مختلف انعقاد معاهدات بین‌المللی و نحوه تنظیم و تصویب معاهدات در جمهوری اسلامی ایران

سرفصل های درس

۱- کلیات

- پیشینه معاهدات بین‌المللی

- مراحل تصویب کنوانسیونهای ۱۹۶۹ و ۱۹۸۶

- تعریف معاهده بین‌المللی

۲- خصوصیات معاهدات بین‌المللی

- واژه شناسی معاهدات بین‌المللی

- وجوه افتراق بین معاهده و موافقت نامه

- طبقه بندی معاهدات

۳- تشریفات انعقاد معاهده بین‌المللی در پرتو کنوانسیون ۱۹۶۹ وین

- مذاکره مقامات صلاحیتدار

- مسأله داشتن اهلیت برای انعقاد معاهدات بین‌المللی

- تعیین مقامات صلاحیتدار

- نگارش و ترتیب اجرای یک معاهده

- انتخاب زبان

۴- رضایت به التزام در مقابل یک معاهده

- امضاء

- مبادله اسناد

- تصویب

- پذیرش

- تأیید

- الحاق

- هر وسیله دیگری که مورد توافق قرار گرفته باشد

۵- حق شرط بر معاهدات بین‌المللی

- مفهوم حق شرط

- نظام حقوقی حاکم بر حق شرط

- نحوه اعمال حق شرط

- آثار حقوقی حق شرط

- شناخت اعلامیه تفسیری و تمییز آن از حق شرط

۶- اجرای معاهدات بین‌المللی

- قاعده نسبی بودن آثار معاهدات

- اجرای معاهده در مکان

- اجرای معاهده در زمان

- اجرای معاهده بر حسب انواع آن

۷- تفسیر معاهدات بین‌المللی

- مفهوم تفسیر

- مراجع صلاحیتدار برای تفسیر معاهدات

- روشهای تفسیر معاهدات بین‌المللی

- اصول ناظر بر تفسیر معاهدات بین‌المللی

۸- اختتام معاهدات بین‌المللی (بطلان)

- اولین مفهوم بطلان

- اسباب بطلان نسبی معاهدات

- اسباب بطلان قطعی معاهدات

۹- اختتام معاهدات بین‌المللی (فسخ)

- اراده مشترک متعاهدین

- اراده یکجانبه متعاهدین

- فسخ معاهدات در اثر جنگ

- متروک ماندن معاهدات

- تعارض تعهدات قراردادی

- ایجاد قاعده امره جدید

۱۰- اختتام معاهدات بین‌المللی (تعلیق و اصلاح)

۱۱- بررسی کنوانسیون ۱۹۸۶ راجع به حقوق معاهدات منعقدہ بین دولتها و سازمانهای

بین‌المللی یا بین سازمانهای بین‌المللی

- مروری اجمالی بر مراحل تدوین و محتوای کنوانسیون ۱۹۸۶

- بررسی تطبیقی کنوانسیون ۱۹۶۹ و ۱۹۸۶

۱۲- مراحل تنظیم معاهدات رسمی در حقوق ایران

- مذاکره و امضای مقدماتی معاهدات

- تصویب معاهدات بین‌المللی

- فلسفه وجودی تصویب معاهدات

- تصویب معاهده در مجلس شورای اسلامی

- نوع توافق‌های بین‌المللی نیازمند به تصویب در مجلس

- روشهای تصویب معاهده در مجلس

- اصلاح معاهده در مجلس

- ویژگی های تصویب معاهدات در مجلس
- تأیید معاهده در شورای نگهبان
- امضای نهایی معاهدات توسط رئیس جمهوری

روشهای حقوقی حل و فصل اختلافات بین المللی

کد درس: ۲۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با سیستمهای قضائی بین المللی که جهت حل و فصل اختلافات بین المللی و برقراری عدالت پیش بینی شده اند.

سرفصل های درس:

۱- مقدمه: مفهوم حل و فصل اختلافات بین المللی

- تعریف اختلافات بین المللی

- تفاوت اختلافات سیاسی و حقوقی

- رویه کشورها

۲- منابع حقوقی حل و فصل اختلافات بین المللی

- قراردادهای ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ الاهی

- میثاق جامعه ملل

- منشور ملل متحد

- پیمان عمومی داوری

- معاهدات دو جانبه و منطقه ای حل و فصل اختلافات بین المللی

۳- داوری بین المللی و تحولات و قواعد حاکم بر آن

- تکامل تدریجی داوری بین المللی

- اصل رضایت دولتها در مراجعه به داوری

- قیاس رجوع به حکمیت

▪ شرط حکمیت

▪ قراردادهای داوری دائمی

۴- آیین محاکم داوری

- موضوع قرارداد یا اختلافات
- نحوه انتخاب داوران
- حدود صلاحیت داوران
- حدود اختیارات و نقش داوران

۵- حقوق حاکم بر ماهیت دعوا

۶- حکم داوری و آثار آن

- لازم الاجرا بودن احکام
- ضمانت اجرای احکام
- پژوهش خواهی از احکام

۷- مقر و مکان داوری

۸- اشکال متنوع داوری بین المللی

- داوری بین المللی عمومی
- دیوان دائمی داوری لاهه
- داوریهای Ad hoc
- اتاق بازرگانی بین المللی

- مرکز بین المللی حل و فصل اختلافات مربوط به سرمایه گذاری بین

دولتها و اتباع خارجی

۹- دیوان بین المللی دادگستری ، تاریخچه و صلاحیت آن

- تاریخچه دیوان
- صلاحیت دیوان بین المللی دادگستری
- صلاحیت ترافعی دیوان

- صلاحیت مشورتی

۱۰- تشکیلات دیوان بین المللی دادگستری

- قضات دیوان (انتخاب ، صلاحیت ، استقلال ، مصونیت .....

- شعبات دیوان

۱۱- آیین دادرسی در دیوان بین المللی دادگستری

- طرح دعوی و تبادل لوایح

- رسیدگی شفاهی

- شور و تهیه پیش نویس مقدماتی حکم

- رای گیری و صدور حکم

۱۲- قواعد حقوقی قابل اعمال توسط دیوان

- قواعد حقوق بین الملل

- انصاف (توافق طرفین)

- ارزیابی دیوان بین المللی دادگستری در تئوری و عمل

۱۳- احکام دیوان و آثار آن

- لازم الاجرا بودن احکام

- ضمانت اجرای احکام

- تجدید نظر در احکام

۱۴- موارد خاص حل و فصل اختلافات بین المللی

- کمیسیونهای آستی (ایالات متحده ، ونزوئلا و مکزیک .....

- دادگاههای مختلط تامین خسارت جنگ جهانی دوم

- دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحده

- کمیسیون تامین خسارت سازمان ملل متحد

حقوق مسؤولیت بین المللی

کد درس: ۲۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف: آشنایی با اعمال موجد مسؤولیت بین المللی و محتوی، اشکال و درجات مختلف مسؤولیت بین المللی.

سرفصلهای درس

۱- پیشینه تدوین قواعد حاکم بر مسؤولیت بین المللی

- تلاش های جامعه ملل

- اقدامات سازمان ملل متحد

- طرح های مجامع بین المللی

- فعالیت های کارگزاری های تخصصی

۲- اعمال موجد مسؤولیت بین المللی

- منشاء مسؤولیت بین المللی

- مسؤولیت بر مبنای خطا

- مسؤولیت بر مبنای خطر

۳- جرم بین المللی

- ارکان جرم

- عمل دولت

- نقص تعهد بین المللی

- رابطه یک دولت با عمل مجرمانه دولت دیگر

۴- شرایط رافع مسؤولیت بین المللی

۵- محتوی، اشکال و درجات مسؤولیت بین المللی

۶- آثار جرم بین المللی

- ماهیت مسؤولیت در جرم بین المللی

- حقوق طرف خسارت دیده و تعهدات دولت مجرم

۷- ضمانت اجراها

۸- آثار جنایت بین المللی

- ماهیت مسئولیت در جنایت بین المللی

- حقوق و تعهدات ناشی از جنایت بین المللی

- ضمانت اجراها

۹- مطالعه موردی مسئولیت بین المللی : مسئولیت بین المللی عراق در قبال جنگ تحمیلی

- مسئولیت ناشی از تجاوز عراق به ایران

- آثار تجاوز عراق

- شکل گیری اصل مسئولیت بخاطر مبادرت به جنگ تجاوز کارانه

- مسئولیت دولت عراق

- مسئولیت کیفری عاملان تجاوز

- مسئولیت جامعه بین المللی

حقوق دیپلماتیک

کد درس: ۲۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشناساختن دانشجویان با قواعد حقوقی حاکم بر روابط دیپلماتیک دولتها می‌باشد.

سرفصل های درس

۱- تعریف حقوق دیپلماتیک

۲- شکل گیری حقوق دیپلماتیک

- سابقه تاریخی پیدایش قواعد مربوط به مصونیت

- شکل گیری قواعد عرفی از قرن پانزدهم به بعد

- تلاشهای اولیه برای تدوین مقررات حقوق دیپلماتیک

▪ کنگره وین و اکس لاشاپل

▪ موسسه حقوق بین الملل

▪ تدوین کنوانسیون ۱۹۲۸ هاوانا

▪ طرح پیشنهادی دانشگاه هاروارد

- اقدامات سازمان ملل متحد

▪ کمیسیون حقوق بین الملل

▪ کنفرانس دیپلماتیک وین

▪ کنوانسیون وین ۱۹۶۱ ناظر بر روابط دیپلماتیک

▪ سایر معاهدات (کنوانسیونهای) حقوق دیپلماتیک

۳- قابلیت اجراء و اعمال مقررات حقوق دیپلماتیک

- اعضای کنوانسیون ۱۹۶۱ و نقش آن در وضع و تدوین سایر کنوانسیونهای

- حقوق دیپلماتیک

- آراء دیوان بین المللی دادگستری در خصوص حقوق دیپلماتیک

▪ قضیه پناهندگی

▪ قضیه کادر دیپلماتیک و کنسولی آمریکا در سفارت این کشور در تهران

۴- نقش حقوق دیپلماتیک در روابط بین الملل

▪ تعریف دیپلماسی

▪ تفاوت دیپلماسی با سیاست خارجی

▪ ابزارهای دیپلماسی

▪ اهداف دیپلماسی

▪ تحولات مفهوم دیپلماسی

۵- دیپلماسی مدرن

- تغییرات در محتوی

- عوامل و عاملان اجرایی دیپلماسی

- تغییرات در روشهای دیپلماسی

- اهمیت مسائل اقتصادی و تجاری در دیپلماسی مدرن

۶- برقراری روابط دیپلماتیک

- مقررات حاکم بر روابط دیپلماتیک و وظایف ماموریت های دیپلماتیک

- تمایز روابط دیپلماتیک از روابط کنسولی

- انجام وظایف کنسولی توسط نمایندگی های دیپلماتیک

- ماموریت های ویژه

۷- مزایا و مصونیت ها

- مبانی مزایا و مصونیت ها

- مصونیت اماکن ماموریت دیپلماتیک

▪ مقررات کنوانسیون وین ۱۹۶۱ در خصوص اماکن ماموریت

▪ مفهوم عدم تعرض

▪ موارد سکوت در کنوانسیون ۱۹۶۱ وین در خصوص اماکن ماموریت

▪ موارد نقض مصونیت اماکن ماموریت

▪ سوء استفاده از اماکن ماموریت

▪ مصونیت اماکن ماموریت پس از قطع روابط دیپلماتیک

۸- مصونیت اماکن ماموریت کنسولی

- مقررات کنوانسیون وین ۱۹۶۳ در خصوص اماکن کنسولی

- تفاوت های اماکن ماموریت دیپلماتیک و کنسولی

۹- معافیت مالیاتی اماکن ماموریت

۱۰- مصونیت مامورین دیپلماتیک

- تعریف مامورین دیپلماتیک (تابعیت مامورین دیپلماتیک)

- مصونیت از تعرض

- مصونیت مسکن

- مصونیت قضائی

▪ مصونیت کیفری

▪ مصونیت اداری و مدنی

▪ معافیت از ادای شهادت

▪ عنصر نامطلوب

▪ تصادفات رانندگی

۱۱- مزایای مامورین دیپلماتیک

▪ معافیت مالیاتی

▪ معافیت از خدمات شخصی و عمومی و بیمه های اجتماعی

▪ آزادی واردات و عدم تفتیش توشه مامورین دیپلماتیک

▪ تفتیش و بازرسی اجباری در فرودگاهها

۱۲- مزایا و مصونیت های کارکنان غیر دیپلماتیک نمایندگان های دیپلماتیک

۱۳- مزایا و مصونیت اعضای خانواده مامورین دیپلماتیک

۱۴- مزایا و مصونیت در کشورهای ثالث

۱۵- مزایا و مصونیت اماکن ماموریت دیپلماتیک و مامورین دیپلماتیک در صورت

قطع رابطه سیاسی و جنگ

۱۶ - تکالیف مامورین دیپلماتیک در کشور پذیرنده

۱۷- آزادی سفر و ارتباطات

- آزادی سفر

- آزادی ارتباطات

▪ فلسفه آزادی ارتباطات

▪ کیسه های سیاسی و کنسولی غیر همراه

▪ کیسه سیاسی یا کنسولی همراه (پیک سیاسی یا کنسولی)

▪ اقدامات برای تنظیم کنوانسیون پیک سیاسی و بسته غیر همراه

حقوق بین الملل کیفری

کد درس : ۱۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با اصول حقوق بین الملل کیفری ، انواع جنایات بین المللی و چگونگی همکاری دولتها در جلوگیری از جرایم و مجازات مجرمین می باشد.

سرفصل های درس

۱- تعریف حقوق بین المللی کیفری

- صلاحیت تقنینی

- صلاحیت قضایی

- صلاحیت اجرایی

۲- نظام صلاحیت کیفری

- تئوری صلاحیت سرزمینی

- تئوری صلاحیت شخصی فعال

- تئوری صلاحیت شخصی غیرفعال

- تئوری اصل صلاحیت حمایتی

- تئوری اصل صلاحیت جهانی

۳- اصول عمومی حقوق بین الملل کیفری

- اصل قانونی بودن جرم

- اصل قانونی بودن مجازات

- اصل عدم عطف بما سبق شدن

- شرط سنی، کبیر بودن

- عدم تأثیر سمت رسمی افراد
- مسئولیت فرماندهان نظامی - مقامات مافوق
- عدم شمول اصل مرور زمان
- اصل برائت
- موجبات معافیت از مسئولیت کیفری
- مسئولیت کیفری فردی

۴- جنایات بین المللی

- تعریف و عناصر
- جرایم بین المللی بشر دوستانه
- مقررات اساسنامه دیوان بینالمللی یوگسلاوی سابق (ICTY)
- مقررات اساسنامه دیوان بین المللی روندا (ICTR)
- کنوانسیونهای ۱۹۴۹ ژنو
- پروتکل های الحاقی ۱۹۷۷ و طرح پروتکل الحاقی ۲۰۰۰

۵- جنایات معاهداتی

- جنایات سازمان یافته
- جنایات سازمان یافته فراملی
- جنایات سازمان یافته و گروههای تروریستی
- جنایات سازمان یافته و درگیریهای داخلی
- همکاری بین المللی در جهت مقابله با جنایات فراملی
- کنوانسیون مقابله با جنایات سازمان یافته فراملی

۶- تشکیلات محاکم کیفری بین المللی

- ارکان (هیأت رئیسه، شعب دیوان، دادسرا و دبیرخانه)
- هیأت قضایی
- آیین دادرسی و آیین نامه داخلی ایوان

- داسرا و دبیرخانه

- امتیازات و مصونیت ها

- مجمع دول عضو

- بودجه

- شروط نهایی: حل و فصل اختلافات

۷- آیین دادرسی کیفری بین المللی

- صلاحیت محاکم بینالمللی

- مکانیسم طرح دعاوی

- مراجع ذیصلاح (دادستان، دولتهای عضو شورای امنیت)

- دعاوی داخل در صلاحیت دیوان

▪ موارد قابل رسیدگی

▪ موارد غیر قابل رسیدگی

▪ تصمیم نسبت به قابلیت پذیرش

▪ اعتراض نسبت به اعلام صلاحیت دیوان

- تحقیق و تعقیب

- مراحل اصلی رسیدگی در دیوان

- حقوق متهمین به ارتکاب جنایات بین المللی

- صدور حکم

- تجدید نظر و اعاده دادرسی

۸- استرداد

- تعریف استرداد

- ماهیت حقوقی و طبیعت استرداد

- عمل متقابل و اصل نزاکت

- قوانین داخلی و معاهدات استرداد

- تفسیر معاهدات مربوط به استرداد
- پناهندگی
- روابط بین پناهندگی و استرداد
- آدم ربایی و استرداد
- جرایم قابل استرداد
- شرایط اعمال استرداد و موانع اعمال آن
- جرایم سیاسی و تعریف آن
- ضوابط تشخیص جرایم سیاسی
- تشریفات و آئین دادرسی ، استرداد
- استماع دفاعیات و استرداد
- ۱۰- معاضدت قضایی در امور کیفری

کارگزاریه‌های تخصصی غیر اقتصادی سازمان ملل متحد

کد درس: ۲۳

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۲۲

هدف : آشنایی دانشجویان با مشخصات، روش قانونگذاری، ساختار کارگزاریه‌های تخصصی غیر اقتصادی و مطالعه موردی برخی از آنها.

سرفصل های درس

۱- تعریف و مشخصات کارگزاریه‌های تخصصی

- تعریف کارگزاریه‌های تخصصی بر اساس ماده ۵۷ منشور ملل متحد

- مشخصات کارگزاریه‌های تخصصی

۲- ساختار و تشکیلات کارگزاریه‌های تخصصی (کلیات)

۳- بررسی تطبیقی ساختار سازمانهای تخصصی

- نحوه عضویت

- ارکان (کنگره عمومی، شورا، هیات اجرایی، دبیرخانه)

۴- روش قانونگذاری در کارگزاریه‌های تخصصی

- روش قانونگذاری در سازمان بین المللی کار

- روش قانونگذاری در ایکائو

- روش قانونگذاری در یونسکو

- روش قانونگذاری در سازمان بهداشت جهانی

- وجوه اشتراک و افتراق قانونگذاری در کارگزاریه‌های تخصصی

۵- تفسیر اساسنامه کارگزاریه‌های تخصصی

- مراجع صلاحیتدار برای تفسیر اساسنامه در کارگزاریهای مختلف

- روشهای تفسیر اساسنامه در کارگزاریهای مختلف

۶- شیوه های حل اختلاف بین کارگزاریهای تخصصی

۷- ضمانت اجراها و اقدامات اجبار کننده

- روش های نظارت کارگزاریهای تخصصی بر اعضاء (گزارش، تماس مستقیم، کمیسیون تحقیق،

بازرسی، شکایت، ...)

- دامنه ضمانت اجراها

۸- مطالعه موردی: سازمان بین المللی کار

- اهداف و تشکیلات

- شیوه فعالیت

- نحوه نظارت بر اجرای کنوانسیونها از سوی دولتهای عضو

- جمهوری اسلامی ایران و سازمان بین المللی کار

۹- مطالعه موردی: سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد، یونسکو

- اهداف و تشکیلات

- شیوه فعالیت

- نحوه نظارت بر مصوبات سازمان

- جمهوری اسلامی ایران و یونسکو

۱۰- مطالعه موردی: سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری، ایکائو

- اهداف و تشکیلات

- شیوه فعالیت

- نحوه نظارت بر مصوبات سازمان

- جمهوری اسلامی ایران و ایکائو

حقوق بین الملل ارتباطات

کد درس : ۲۴

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با قواعد و مقررات بین المللی حاکم بر ارتباطات و ضرورت‌های جدید حقوق بین الملل.

سرفصل های درس:

۱ - مقدمه : اهمیت ارتباطات در عصر شبکه ها و بزرگراهها

- پیدایی و پیشرفت اینترنت

- بزرگراههای اطلاعاتی

- اهمیت حقوق بین الملل در دنیای معاصر

۲- جریان آزاد اطلاعات در صحنه روابط بین الملل

- سیر تحول کوشش های جهانی در زمینه آزادی مطبوعات و ارتباطات جمعی

- برخورد نظریه های جریان آزاد اطلاعات و حاکمیت ملی در روابط بین المللین

- ارتباطات

۳- فعالیتهای ارتباطاتی و خبری و سطح بین المللی

- مسأله دستیابی آزادانه روزنامه نگاران به منابع خبری جنایی

- حمایت روزنامه نگاران در مأموریت‌های خطرناک

- خبرگزاریهای بین المللی و حوزه های فعالیت و نفوذ جهانی آنها

۴- تکنولوژیهای نوین ارتباطی و چالشهای جدید اخلاقی، حقوقی و اجتماعی

- ضرورت‌های جدید حقوق بین الملل

- چالشهای جدید اخلاقی، حقوقی و اجتماعی ارتباطات الکترونی

▪ تعدد گرانی زبانی در فضای سبیرنتیک

▪ وضعیت مربوط به زندگی خصوصی و اطلاعات محرمانه

▪ وضعیت حقوق مربوط به مالکیت و امنیت

۵- اقدامات و تلاشهای سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد در جهت تدوین

مقررات حقوق بین الملل ارتباطات الکترونی

- گزارش مدیر کل یونسکو در خصوص امکان تدوین چارچوب حقوقی فضای رایانه

ای

- قطعنامه کنفرانس عمومی یونسکو در خصوص تدارک ابزار بین المللی مربوط به

چارچوب حقوقی فضای رایانه ای

- کنگره های بین المللی یونسکو

۶- تحول تلاشهای جهانی و منطقه ای برای تدوین مقررات بین المللی تکنولوژیهای

نوین ارتباطی

- جهان سوم و مسأله حمایت از حاکمیت ملی و هویت فرهنگی کشورها در برابر

جریان فرارمزی اطلاعات

- کشورهای غربی و حمایت از جریان فرارمزی داده ها

▪ سازمانهای منطقه ای غربی و حمایت حقوقی داده ها

▪ سازمانهای منطقه ای غربی و حفظ امنیت داده ها

▪ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و وضع مقررات ارتباطات الکترونی

فعاليتها و تصمیمهای جدید سازمان های منطقه اروپایی

▪ کنفرانس وزیران در باره شبکه های اطلاعاتی جهانی

▪ به سوی یک «منشور بین المللی ارتباطات جهانی»

▪ برنامه عمل برای کاربرد سالم اینترنت

۷- چشم انداز تدوین قواعد حقوقی ارتباطات الکترونی

تلاش کشورهای در حال توسعه در زمینه گسترش ارتباطات دور

▪ تجربه های ارتباطی جدید چین، هند و افریقای جنوبی

- توسعه ارتباطات دور در ایران
- مسائل وضع مقررات ملی در باره تکنولوژیهای نوین ارتباطی
- قوانین و مقررات جدید ارتباطی در کشورهای غربی
- لزوم وضع قوانین و مقررات جدید ارتباطی در ایران
- ضرورت توجه به وضع مقررات ارتباطی منطقه ای

۸- وضع بین المللی انتقال پیامهای ارتباطی

- سازمانهای بین المللی انتقال پیام
- اتحادیه پستی جهانی
- اتحادیه بینالمللی ارتباطات دور
- سیستم های بین المللی ارتباطات ماهواره ای

حقوق بین الملل محیط زیست

کد درس : ۲۵

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با قواعد حاکم بر محیط زیست و نحوه اجرای آن

سرفصل های درس :

۱- مقدمه : محیط زیست و حقوق بین الملل

الف - ضرورت حفظ محیط زیست

ب - لزوم حقوق بین الملل محیط زیست

۲- سیر تحول تاریخی حقوق محیط زیست

الف - چالش توسعه و ظهور مشکلات جهانی

ب - سیر وضع مقررات در عرصه بین المللی

▪ کنفرانس استکهلم و نتایج آن

▪ کنفرانس ریو و نتایج آن

۳- منابع حقوق بین الملل محیط زیست

الف - معاهدات

ب - حقوق عرفی و اصول کلی

ج - قطعنامه ها و اعلامیه های صادره از سوی سازمانها و کنفرانسهای بین المللی

▪ اعلامیه های اصولی

▪ توصیه نامه ها

۴ - حقوق بین الملل محیط زیست در اجرا

- الف - پذیرش قواعد حقوقی
- ب - مکانیزمهای تقویت اجرای مقررات داخلی
- ج - نسبت از مکانیزمهای بین المللی
  - شیوه های دادخواهی
  - رویه گزارش کردن
  - مجازاتها و اقدامات جبرانی
  - مکانیزمهای حل و فصل اختلافات

۵- اصول بنیادین حقوق بین الملل محیط زیست

- اصل حاکمیت دولتها
- اصل تعاون و همکاری
- اصل جلوگیری
- اصل احتیاط
- اصل جبران خسارت توسط آلوده ساز
- اصل اطلاع رسانی و مشاوره

۶- طرح مفاهیم حقوق بین الملل محیط زیست

- اصل توسعه پایدار
- نگرانی مشترک بشریت
- حقوق نسلهای آینده
- میراث مشترک بشریت
- امنیت زیست محیطی
- اصل مسئولیت مشترک

۷- مذاکرات زیست محیطی

- ماهیت ، چارچوب و اهداف مذاکره

- مذاکرات چند جانبه

- ویژگیهای باز مذاکرات زیست محیطی

۸- سازمانهای بین المللی دولتی و حقوق محیط زیست

- نظامهای حقوق سازمانها و موسسات

▪ جایگاه حقوقی سازمانها بین المللی

▪ نظام قانونی محیط زیست بین المللی

- جایگاه محیط زیست در نظام سازمان ملل متحد

▪ محیط زیست در مؤسسات و نمایندگیهای سازمان ملل متحد

▪ ترتیبات بین سازمانی برای تصمیمات زیست محیطی

- ساختارهای منطقه ای

- نظامهای ناحیه ای مستقل

۹- سازمانهای فراملی غیر دولتی و حقوق محیط زیست

۱۰- ایران و حفاظت از محیط زیست منطقه ای : بررسی کنوانسیون کویت

سمینار مسائل روز

کد درس: ۲۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با مسائل جدید حقوق بین الملل

سرفصل های درس:

با توجه به اینکه رفتار بین المللی دولتها همواره بر اساس ضوابط و قواعد بین الملل صورت نمیگیرد و در موارد عدیده ای با قواعد حقوق بین الملل در تعارض است ، لذا بررسی اینگونه مباحث در چارچوب این درس ارائه خواهد شد.

سرفصل دروس زمینه
سازمانهای بین‌المللی و
حقوق بشر

حقوق بشر در نظام ملل متحد

کد درس: ۲۷

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۲۲

هدف : با توجه به اهمیت و نقش نظام ملل متحد در بهبود، حمایت، اجرا و نظارت بر اجرای موازین و ابزارهای بین المللی حقوق بشر، دو واحد درس حمایت از حقوق بشر در نظام ملل متحد ارائه می شود. هدف از این درس شناخت اقدامات و ساز و کارهای نظام ملل متحد در زمینه حقوق بشر می باشد.

سرفصل های درس :

۱- مقدمه : سیر کوتاه تاریخی ، فجایع جنگ جهانی دوم و توجه بین المللی به حقوق بشر

۲- منشور ملل متحد و حقوق بشر (مواد منشور ، بویژه بند ۳ ماده ۱ منشور)

۳- بررسی دوره های مختلف اقدامات سازمان ملل متحد

- تدوین موازین

- حمایت

- اجرا و نظارت بر اجرا

۴- ابزارهای بین المللی حقوق بشر ؛ تقسیم بندی ابزارها بر حسب ویژگیها

- ابزارهای جهانی

- ابزارهای ویژه ، تقسیم بندی بر حسب زمینه ها

- بررسی مختصر مهمترین ابزارها (میثاقین، کنوانسیون زنان، کودکان و ...)

۵- ساز و کارهای نظارت بر موازین حقوق بشر

- نظام گزارش دهی

- ارکان مبتنی بر منشور (کمیسیون حقوق بشر)

- ارکان مبتنی بر قرارداد (کمیته ها)

- حق دادخواهی فردی

- کمیساریای عالی حقوق بشر

- نهادهای ملی حقوق بشر

- شورای امنیت

۶- کنفرانسهای ملل متحد در زمینه حقوق بشر

- کنفرانس تهران؛ اعلامیه نهایی

- کنفرانس وین؛ اعلامیه نهایی

- کنفرانسهای دهه ۹۰ و ابعاد حقوق بشری آنها

۷- زمینه های مهم حقوق بشر

- حقوق زنان

- حقوق کودکان

- حق توسعه

- سایر موارد

۸- نظام ملل متحد و حقوق بشر

- سازمان بین المللی کار و نقش آن در تعیین موازین

- اعلامیه ورسای

- ساز و کارهای سازمان بینالمللی کار

- سازمان علمی و فرهنگی و تربیتی ملل متحد و حقوق بشر

- سازمان بهداشت جهانی و سازمان خواربار و کشاورزی جهانی

۹- جمهوری اسلامی ایران و نظام بین المللی حقوق بشر

- موازین حقوق بشر در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران

- اصول قانون اساسی

- قوانین و مقررات عادی

- نهادهای فعال در زمینه حقوق بشر
- تعهدات جمهوری اسلامی ایران طبق اسناد بین المللی حقوق بشر
- معاهدات بین المللی حقوق بشری
- کنوانسیون های مورد تصویب دولت ایران
- نوع تصویب کنوانسیون ها از سوی دولت ایران
- حل تعارض بین تعهدات بین المللی و التزام به موازین اسلامی

۱۰- ارزیابی کلی

حقوق بشر خارج از نظام ملل متحد

کد درس: ۲۸

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : در حالیکه نظام ملل متحد نقش پیشرو و اساسی را در حمایت از حقوق بشر در سطح بین المللی به عهده دارد، مجموعه ابزارها و ساز و کارهایی نیز خارج از نظام ملل متحد وجود دارد که در حمایت از حقوق بشر اهمیت دارد. هدف از این درس شناخت اقدامات حمایت از حقوق بشر خارج از نظام ملل متحد است.

سرفصل های درس :

۱- مقدمه، تحولات بین المللی و توجه به حقوق بشر

۲- ترتیبات منطقه ای حمایت از حقوق بشر

- نظام اروپایی حمایت از حقوق بشر

- سیر تاریخی

- کنوانسیون اروپایی حقوق بشر؛ ساز و کارهای حمایت و اجرا و نظارت

- دادگاه (دیوان) اروپایی حقوق بشر

- منشور اجتماعی اروپا

- سازمان امنیت و همکاری اروپا

۳- ترتیبات منطقه ای حمایت از حقوق بشر

نظام کشورهای آمریکایی حمایت از حقوق بشر

- سیر تاریخی و منشور بوگوتا

- اعلامیه حقوق بشر و کنوانسیون کشورهای آمریکایی

- دیوان حقوق بشر

۴- ترتیبات منطقه ای حمایت از حقوق بشر

- منشور حقوق بشر و مردم آفریقا

- سیر تاریخی

- موازین و ساز و کارها

۵- بررسی مقایسه ای میان سه ترتیب منطقه ای

- نگاه تطبیقی از لحاظ موازین و ساز و کارها (نسلهای مختلف حقوق بشر)

۶- دیگر ترتیبات

- ترتیبات منطقه ای در حال شکل گیری در آسیا و پاسفیک

- مشکلات کشورهای آسیائی

- ارزشهای آسیائی

- اقدامات انجام شده

۷- سازمانهای غیر دولتی و حمایت از حقوق بشر

- سیر تاریخی؛ قرن نوزدهم و بیستم

- نقش سازمانهای غیر دولتی و تدوین منشور؛ منشور ملل متحد

- تعریف، ویژگیها و داده های سازمانهای غیر دولتی بویژه در زمینه حقوق بشر

- قطعنامه های شورای اقتصادی و اجتماعی و نقش مشورتی سازمانهای غیر دولتی

- تحول نقش سازمانهای غیر دولتی پس از پایان جنگ سرد

- نمونه هایی از سازمانهای غیر دولتی

۸ - سازمانهای غیر دولتی حمایت از حقوق بشر و جمهوری اسلامی ایران

۹- ارزیابی کلی

مبانی تطبیقی حقوق بشر: اسلام و غرب

کد درس: ۲۹

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: با توجه به اهمیت و نقش شناخت، درک و تبیین مبانی حقوق بشر بویژه دو دیدگاه اساسی غرب و اسلام در زمینه حقوق بشر برای تجزیه و تحلیل مباحث عمده در این باب، درس مبانی حقوق بشر ارائه می شود. هدف از این درس آشنا شدن دانشجو با مبانی عمده فلسفی - تاریخی حقوق بشر با تأکید بر دو دیدگاه فوق است.

سرفصل های درس:

۱- مقدمه:

- نگاه تاریخی به حقوق بشر
- نگاه فلسفی به حقوق بشر
- نگاه حقوقی به حقوق بشر

۲- مفاهیم و ارزشها: مفهومی جهانی یا خاص

- حیثیت ذاتی انسان
- ارزشها و حقوقها
- مسئولیت و وظایف

۳- بنیادهای فلسفی غرب و تکامل حقوق بشر

- بررسی تاریخی
- تحولات پس از رنسانس، حقوق طبیعی، حقوق فطری
- تفکرات فردگرایی
- اعلامیه جهانی حقوق بشر

۴- دیدگاه اسلامی حقوق بشر

- بشر و آزادی

- قرآن کریم و حقوق بشر

- زمینه دنی توجه اسلام به حقوق بشر؛ دیدگاههای مختلف (حق حیات، آزادی، ...)

۵- اعلامیه حقوق بشر؛ بررسی تطبیقی از دو دیدگاه

۶- ارزشهای آسیایی

۷- توجه به برخی از زمینه های مهم

- حقوق زنان

- حقوق اقلیتها

- حقوق کودکان

۸- ارزیابی کلی

حقوق بشر و سیاست جهانی

کد درس : ۳۰

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با رژیمهای بین‌المللی حمایت از حقوق بشر و نقش بازیگران بین‌المللی در طرح مسائل بشردوستانه در ارتباط با کشورهای مختلف.

سرفصل های درس

۱- مقدمه : اهمیت روزافزون حقوق بشر در روابط بین‌المللی

- ظهور حقوق بشر بعنوان یک موضوع بین‌المللی

- سازمان ملل متحد و حقوق بشر

- حقوق بشر و روابط سیاسی

- حقوق بشر پس از پایان جنگ سرد

- تحول مفهوم حاکمیت ملی و حقوق بشر

۲- پیشینه تاریخی و نظریات مربوط به حقوق بشر

- مرور تاریخی

- نظامات مرتبط به حقوق بشر

۳- جهانی شدن و نسبی گرایی

- جهانی شدن حقوق بشر و نسبییت فرهنگی

- تأثیر بینش غربی بر حقوق بین‌الملل انسان دوستانه

- تقابل ارزشهای فرهنگ جوامع در حال توسعه با نظام ارزشی حقوق بشر معاصر

۴- حقوق بشر و حقوق ملل

- حق سرنوشت ملتها توسط خویش

- حق ارتباطات

- حق توسعه

- حق صلح

- سازمان ملل متحد و حقوق بشر

- نظارت بین المللی بر اجرای موازین حقوق بشر

۵- رژیم بین الملل حمایت از حقوق بشر : سازمان ملل متحد

- حقوق بشر بعنوان یک رژیم بین المللی

- سیاستهای چند جانبه دولتها در زمینه حقوق بشر

- نظارت بر اجرای مقررات بشر دوستانه

۶- رژیم بین المللی حمایت از حقوق بشر : سازمانهای منطقه ای

- رژیم اروپایی حقوق بشر

- رژیم افریقایی حقوق بشر

۷- سیاست جهانی و مداخله بشر دوستانه

- تحول مفهوم حاکمیت

- مفهوم مداخله بشر دوستانه

- استراتژی دولتهای بزرگ در خصوص اجرای مقررات حقوق بشر

۸- بازیگران غیر دولتی : سیاست و عملکرد در زمینه حقوق بشر

تحولات حقوق بشر

کد درس: ۲۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: از زمان طرح موضوع حقوق بشر با توجه به حمایت وسیع بین المللی بویژه پس از پایان جنگ سرد، تحولات عمده ای در زمینه آن بوقوع پیوسته است. هدف از این درس شناخت تحولات عمده ای است که در زمینه ها، موضوعات و ساز و کاری های عمده حمایت و اجرا و نظارت بر اجرای موازین حقوق بشر رخ داده است.

سرفصل های درس:

- ۱- مقدمه: نگرش کلی
- ۲- نسل های مختلف حقوق بشر (آزادی، برابری، همبستگی)
- ۳- جنگ سرد و تعارضات پیرامون حقوق بشر و پایان آن
- ۴- تحول در فعالیتهای سازمان ملل متحد در زمینه حقوق بشر؛ تفسیر منشور ملل متحد
- ۵- موضوعات جدید؛ حقوق جمعی، حق تعیین سرنوشت، حق توسعه، توسعه مبتنی بر حقوق، تحول حق تعیین سرنوشت، مردمان بومی
- ۶- شورای امنیت و حقوق بشر؛ حفظ صلح و امنیت بین المللی
- ۷- تحولات عمده نظارت بر اجرای موازین حقوق بشر
- ۸- جهانگرایی در مقابل نسبی گرایی
- ۹- حاکمیت دولتها و حقوق بشر
- ۱۰- جهانی شدن و حقوق بشر
- ۱۱- دمکراسی و حقوق بشر
- ۱۲- ارزیابی کلی

حقوق بین الملل بشر دوستانه

کد درس: ۱۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: موضوع رعایت و تضمین احترام به مقررات و موازین حقوق بین الملل بشر دوستانه بویژه پس از پایان دوره جنگ سرد و با افزایش تعداد و فاحش بودن نقض مقررات و قواعد حقوق بشر دوستانه، در کانون توجه جامعه بین المللی قرار گرفته است. این امر آشنایی دانشجویان این رشته را با حقوق بین الملل بشر دوستانه و شناسایی روشها و سلاحها و رفتارهای مجاز و ممنوع در نبردها ضروری می سازد.

سرفصل های درس:

۱- مقدمه

- تعریف اصطلاح "حقوق بشر دوستانه"

- سیر تاریخی

- مبانی حقوقی

▪ ضرورت های بشر دوستانه و ضرورت نظامی

▪ اثر الزام آور حقوق بین الملل برای سربازان

۲- دامنه اجرای حقوق بشر دوستانه

- مخاصمات مسلحانه

- اعمال جنگی

- صحنه جنگی

- پایان مخاصمات

۳- رزمندگان و غیر رزمندگان

- رزمندگان
- غیر رزمندگان
- اشخاص همراه نیروهای مسلح
- نیروهای خاص
- جاسوسان
- ویژگیهای جنگ هوایی و دریایی

۴- وسایل جنگ

- قواعد عام
- وسایل جنگ
- برخی سلاحهای متعارف
- سلاحهای هسته ای
- سلاحهای شیمیایی
- سلاحهای باکتریولوژیکی و سمی

۵- روشهای جنگ

- اهداف نظامی
- حمایت از اهداف غیرنظامی
- حمایت از تأسیسات حاوی نیروهای خطرناک
- حيله های جنگی و ممنوعیت شیوه های خائنانه
- جنگ روانی
- اعمال تلافی جویانه

۶- حمایت از غیر نظامیان

- کلیات
- دفاع غیر نظامی

- اشغال

▪ وضعیت حقوقی جمعیت درس‌رزمین تحت اشغال

▪ حقوق و تکالیف قدرت اشغالگر

▪ صلاحیت

- بیگانگان درس‌رزمین یک طرف مخصوصه

- بازداشت غیر نظامیان

۷- حمایت از مجروحان ، بیماران و مفروقین

- کلیات

- تأسیسات پزشکی و حمل و نقل

- کارکنان پزشکی و درمانی

- مناطق و محلهای بیمارستانی

- علامت مشخصه

۸- حمایت از اسرای جنگی

- آغاز اسارت

- شرایط اسارت

- فرار اسرای جنگی

- خاتمه اسارت

۹- کارکنان مذهبی

- کلیات

- حمایت از روحانیون

۱۰- حمایت از اموال فرهنگی

- مقررات خاص برای حمایت از اموال فرهنگی

- حمایت عام

- حمایت خاص

- حمایت از اموال فرهنگی در طی اشغال

- حمل و نقل اموال فرهنگی

- علامتگذاری مشخص اموال فرهنگی

۱۱- حقوق مخاصمات مسلحانه در دریا

- کلیات

▪ تعاریف

▪ دامنه اجرا

▪ اعمال جنگی دریایی

- اهداف نظامی و اهداف مورد حمایت در مخاصمات مسلحانه در دریا

▪ کشتیهای جنگی دشمن و هواپیماهای نظامی

▪ کشتیهای تجاری دشمن، محموله های آنها، مسافران و خدمه

▪ هواپیماهای مورد حمایت دشمن (بجز هواپیماهای پزشکی)

▪ سایر اهداف مورد حمایت

▪ اهداف زمینی

- مقررات خاص مربوط به روشهای جنگ دریایی

▪ مین

▪ اژدر

▪ موشک

▪ جنگ زیردریایی

▪ مناطق دریایی ممنوعه (ممنوع ورود)

▪ محاصره

- کشتیهای بیمارستانی

▪ کلیات

▪ شرایط حمایت و شناسایی

▪ حقوق و تکالیف

▪ قطع حمایت

▪ کارکنان و خدمه

۱۲ - حقوق بی طرفی

- کلیات

- حقوق و تکالیف بی طرفها

▪ مقررات عام

▪ جنگ زمینی

▪ جنگ دریایی

- کلیات

- عبور بی ضرر و حضور در آبهای بی طرف

- کنترل توسط طرفهای منخاصه

- حمایت از کشتیهای تجاری بیطرف

▪ جنگ هوایی

۱۳ - اجرای حقوق بین الملل بشر دوستانه

- کلیات

- افکار عمومی

- منافع متقابل طرفهای منخاصه

- حفظ انضباط

- اقدامات تلافی جویانه

- اقدامات کیفری و انضباطی

- غرامت

- حقیقت یابی بین المللی

- کمیته بین المللی صلیب سرخ

- فعالیتهای دیپلماتیک

- مساعی اجرایی ملی

- انتشار حقوق بشر دوستانه

- مسئولیت شخصی افراد

حقوق بین الملل کیفری

کد درس : ۱۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با اصول حقوق بین الملل کیفری ، انواع جنایات بین المللی و چگونگی همکاری دولتها در جلوگیری از جرایم و مجازات مجرمین است .
سر فصل های درس :

۱- تعریف حقوق بین الملل کیفری

- صلاحیت تقنینی

- صلاحیت قضایی

- صلاحیت اجرایی

۲- نظام صلاحیت کیفری

- تئوری صلاحیت سرزمینی

- تئوری صلاحیت شخصی فعال

- تئوری صلاحیت شخصی غیر فعال

- تئوری اصل صلاحیت حمایتی

- تئوری اصل صلاحیت جهانی

۳- اصل عمومی حقوق بین الملل کیفری

- اصل قانونی بودن جرم

- اصل قانونی بودن مجازات

- اصل عدم عطف بما سبق شدن

- شرط سنی ، کبیر بودن

- عدم تاثیر سمت رسمی افراد

- مسئولیت فرماندهان نظامی مقامات مافوق

- عدم شمول اصل مرور زمان

- اصل برائت

- موجبات معافیت از مسئولیت کیفری

- مسئولیت کیفری فردی

۴- جنایات بین المللی

- تعریف و عناصر

- جرایم بین المللی بشر دوستانه

- مقررات اساسنامه دیوان بین المللی یوگوسلاوی سابق (ICTY)

- مقررات اساسنامه دیوان بین المللی رواندا (ICTY)

- کنوانسیونهای ۱۹۴۹ ژنو

- پروتکل های الحاقی ۱۹۷۷ و طرح پروتکل الحاقی ۲۰۰۰

۵- جنایات معاهداتی

- جنایات سازمان یافته

- جنایات سازمان یافته فراملی

- جنایات سازمان یافته و گروههای تروریستی

- جنایات سازمان یافته و درگیریهای داخلی

- همکاری بین المللی در جهت مقابله با جنایات فراملی

- کنوانسیون مقابله با جنایات سازمان یافته فراملی

۶- تشکیلات محاکم کیفری بین المللی

- ارکان (هیات رئیسه ، شعب دیوان ، دادسرا و دبیرخانه)

- هیات قضایی

- آیین دادرسی و آیین نامه داخلی دیوان

- دادسرا و دبیرخانه

- امتیازات و مصونیت ها
- مجمع دول عضو
- بودجه
- شروط نهایی : حل و فصل اختلافات

۷- آیین دادرسی کیفری بین المللی

- صلاحیت محاکم بین المللی
- مکانیسم طرح دعاوی
- مراجع ذیصلاح (دادستان ، دولتهای عضو شورای امنیت)
- دعاوی داخل در صلاحیت دیوان
  - موارد قابل رسیدگی
  - موارد غیر قابل رسیدگی
  - تصمیم نسبت به قابلیت پذیرش
  - اعتراض نسبت به اعلام صلاحیت دیوان
- تحقیق و تعقیب
- مراحل اصلی رسیدگی در دیوان
- حقوق متهمین به ارتکاب جنایات بین المللی
- صدور حکم
- تجدید نظر و اعاده دادرسی

۸- استرداد

- تعریف استرداد
- ماهیت حقوقی و طبیعت استرداد
- عمل متقابل و و اصل نزاکت
- قوانین داخلی و معاهدات استرداد
- تفسیر معاهدات مربوط به استرداد

- پناهندگی
- روابط بین پناهندگی و استرداد
- آدم ربایی و استرداد
- جرایم قابل استرداد
- شرایط اعمال استرداد و موانع اعمال آن
- جرایم سیاسی و تعریف آن
- ضوابط تشخیص جرایم سیاسی
- تشریفات و آئین دادرسی استرداد
- استماع دفاعیات و استرداد
- ۹- معاضدت قضایی در امور کیفری

سازمانهای بین المللی و مسأله پناهندگی و مهاجرت

کد درس: ۳۲

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آگاهی دانشجویان به قواعد و مقررات بین المللی و نیز قوانین داخلی برخی از کشورها در زمینه پناهندگی و حقوق و تکالیف افراد و کشورها در این زمینه.

سرفصل های درس:

۱- پناهندگان : مفهوم و تعریف

تعریف پناهنده

- از دیدگاه کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو

- از دیدگاه پروتکل ۱۹۶۷ نیویورک مربوط به وضعیت پناهندگان

- استتاج حق پناهندگی از اسناد حقوق بشر

- از دیدگاه حقوق داخلی پاره ای از کشورها

۲- تعیین وضعیت پناهندگان

- صلاحیت های کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان و کشورهای عضو کنوانسیون

ژنو و پروتکل نیویورک

- تعیین وضعیت پناهندگان به وسیله کمیساریا

- تعیین وضعیت پناهندگان بوسیله دولتهای مختلف

- مفهوم تحت فشار و شکنجه قرار داشتن پناهنده

۳- امتناع از اعطای وضعیت پناهنده

- اقدامات ارادی فرد

- حمایت یا کمک سایر کشورها و یا مؤسسات وابسته به سازمان ملل متحد

- ارتکاب بعضی از جرائم

۴- اعطای پناهندگی و مفهوم آن

- در حقوق اسلامی

- در کنوانسیونهای بین المللی

۵- اصل احتراز از اعاده پناهنده

- تحولات در حقوق بین الملل

- ارتباط بین اصل با پذیرش در مرزها

- استرداد مجرمین و اجرای اصل مذکور

- ورود غیرقانونی تبعه خارجی و رعایت اصل مذکور

۶- حمایت از پناهندگان در حقوق بین الملل

- ضوابط کلی حمایت از پناهندگان در حقوق بین الملل

- سازمانهای بین المللی (کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان و نقش آن در توسعه

- حقوق پناهندگان

۷- حمایت از پناهندگان در حقوق داخلی

- ایران

- الجزایر

- فرانسه

- آلمان

- آمریکا

- استرالیا

سازمانهای بین المللی غیردولتی حمایت از حقوق بشر

کد درس: ۳۳

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : سازمانهای بین المللی غیردولتی بعنوان یکی از بازیگران روابط بین المللی نقش مهمی در حمایت از حقوق بشر بویژه پس از پایان جنگ سرد دارند. هدف از این درس شناخت سازمانهای بین المللی غیردولتی در وهله نخست و سپس چگونگی حمایت آنها از حقوق بشر است. در این راه تعدادی از سازمانهای بین المللی غیر دولتی مهم نیز مورد توجه قرار می گیرند.

سرفصل های درس :

۱- مقدمه: سابقه تاریخی شکل گیری سازمانهای غیر دولتی؛ تحولات مهم

۲- تعریف سازمانهای بین المللی غیر دولتی

- انستیتو حقوق بین الملل

- منشور ملل متحد و سازمانهای بین المللی غیردولتی

- قطعنامه های شورای اقتصادی و اجتماعی (۱۹۶۶ - ۱۹۶۸)

- ویژگیهای سازمانهای غیردولتی

۳- شورای اقتصادی و اجتماعی و جایگاه مشورتی سازمانهای بین المللی غیر دولتی

- سطوح مختلف نقش مشورتی

- سازمانها و کمیسیون حقوق بشر

۴- نقش سازمانهای بین المللی غیردولتی در حمایت از حقوق بشر

- سیاستهای سازمانها، سیاست شرمگین سازی و بسیج عقاید

- سازمانهای کمک و خیریه

- سازمانهای بین المللی غیر دولتی و نقش آنها در تدوین و اجرای حقوق بشر

۵- کنفرانسهای بین المللی و سازمانهای بین المللی غیردولتی

- کنفرانسهای نظام ملل متحد

- دیگر کنفرانسها

۶- بررسی نمونه هایی از سازمانهای بین المللی غیردولتی

۷- ارزیابی کلی

حقوق بشر و حمایت از اقشار آسیب پذیر

کد درس: ۳۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: در حالیکه منشور ملل متحد اصل تساوی و عدم تبعیض را بعنوان اصل بنیادی حقوق بشر شناخته است ولیکن در عمل سالها مبارزه برای تحقق آنها وجود داشته است. بویژه اقشار آسیب پذیر مانند زنان، کودکان و معلولین که نیازمند حمایت مضاعف می باشند. هدف از این درس شناخت اقدامات بین المللی در حمایت از اقشار آسیب پذیر است.

سرفصل های درس:

- ۱- مقدمه: بررسی کلی و نگاهی تاریخی
- ۲- منشور ملل متحد و اصول بنیادین حقوق بشر
- ۳- ویژگیهای اقشار آسیب پذیر
- ۴- اقدامات بین المللی در زمینه زنان
  - کنفرانس های سازمان ملل متحد در زمینه زنان: نیومکزیکو. کپنهاک. نایروبی. پکن. نیویورک
  - کنوانسیون رفع تبعض همه جانبه نسبت به زنان ۱۹۷۹
  - زمینه های مهم حمایت بین المللی مانند خشونت نسبت به زنان
  - نهادهای سازمان ملل متحد در زمینه زنان
- ۵- اقدامات بین المللی در زمینه کودکان
  - اعلامیه حقوق کودک
  - کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹
  - ساز و کارهای حمایت بین المللی از حقوق کودک

۶- اقدامات بین المللی در زمینه معلولین

- قواعد حاکم

- برابری فرصتها

۷- در صورت امکان توجه به هر قشر دیگری که جزء این دسته قرار می گیرند (اقلیت ها،

مهاجران، مردمان بومی و غیره)

۸- نظام ملل متحد و حقوق بشر

- سازمان بین المللی کار و نقش آن در تعیین موازین

- اعلامیه ورسای

- سازو کارهای سازمان بین المللی کار

- سازمان علمی و فرهنگی و تریتی ملل متحد و حقوق بشر

- سازمان بهداشت جهانی و سازمان خواروبار و کشاورزی جهانی

۹- جمهوری اسلامی ایران و نظام بین المللی حقوق بشر

- موازین حقوق بشر در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران

- قوانین و مقررات عادی

- نهادهای فعال در زمینه حقوق بشر

- تعهدات جمهوری اسلامی ایران طبق اسناد بین المللی حقوق بشر

- کنوانسیون های مورد تصویب دولت ایران

- نوع تصویب کنوانسیون ها از سوی دولت ایران

- حل تعارض بین تعهدات بین المللی و التزام به موازین اسلامی

۱۰- ارزیابی کلی

سمینار مسائل روز

کد درس: ۲۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: امروزه مباحث و موضوعات و رویدادهای مربوط به حمایت و نقض حقوق بشر،

بخش مهمی از مسائل روز دنیا را تشکیل می دهد. هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با

جدیدترین مسائل مربوط به حقوق بشر، و تمرین موضوعات مربوط در سمینارهای کوچکی با

شرکت دانشجویان است. همچنین با عنایت به لزوم استفاده از نیروهای متخصص، می توان از

آنها نیز برای مشارکت در سمینار دعوت بعمل آورد. برخی از زمینه های مهمی که می توان پیرامون

آنها سمینار تشکیل داد بشرح زیر است:

جلسه مقدماتی برای آشنائی با سیاستهای کلی کلاس و تشکیل سمینارها و انتخاب برخی موضوعات

جالب نقض حقوق بشر در عمل در سراسر جهان

نقض حقوق مسلمانان

بحرانهای مهم بین المللی مانند کوزوو، فلسطین، سرالئون، عراق، چین

موارد نقض حقوق بشر در کشورهای و کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد

اجلاس های مهم در زمینه حقوق بشر (مانند اجلاس رفع تبعیض نژادی در سال ۲۰۰۱ در آفریقا)

سازمانهای غیر دولتی و نقش آنها از بسیج عقاید جهانی

موضوعات مربوط به حقوق زنان و کودکان

اشکال معاصر بردگی

چالش های رودر روی حقوق بشر

و هر موضوع مهم دیگری که برای بحث جالب باشد.

سرفصل دروس زمینه
سازمانهای بین‌المللی و
محیط زیست

شناخت و مبانی محیط زیست

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با مسایل محیط زیست ، اصول و مفاهیم بنیادی ، اکوسیستم ها و

منابع محیط زیست

سرفصل های درس

۱- انسان و طبیعت (مروری کلی)

مقدمه

در این قسمت از برنامه درسی ، منابع قابل استفاده برای دانشجویان ارائه خواهد شد.

- مسائل محیط زیست و علل ریشه ای آنها

رشد نمایی جمعیت انسانی

زندگی پایدار

رشد و شکاف فقر

منابع

آلودگی و مسائل زیست محیطی و ناب

دو دیدگاه متفاوت درباره توسعه (دیدگاههای پال ارینچ و همسرش و همچنین دیدگاه ژولیان

سیمون

- تغییرات فرهنگی ، دیدگاههای جهانی، اخلاق و زندگی پایدار

تغییرات فرهنگی

دیدگاههای جوامع صنعتی به محیط زیست

دیدگاههای زندگی و زمین محور به محیط زیست

راه حل ها (زندگی پایدار) .

دیدگاه‌های ستربران و ستر میل برت در مورد انقلاب زیست محیطی و تصویری از یک جامعه پایدار.

۲ - اصول و مفاهیم بنیادی

- علم، ماده و انرژی (تفکری نقادانه در باره محیط زیست)

علم، تکنولوژی و دانش زیست محیطی

ماده (اشکال، ساختار و کیفیت)

انرژی (شکل و کیفیت)

تغییرات فیزیکی و شیمیایی و قانون (یا اصل) بقاء ماده

تغییرات هسته ای

قوانین اصلی حاکم بر انرژی

ارتباطات (قوانین ماده و انرژی و مسائل زیست محیطی)

دیدگاه پیترمونتاگ درباره نهضت زیست محیطی دهه آخر ۱۹۹۰ و قرارتراز آن.

- اکوسیستم‌ها و چگونگی کار آنها

حمایت و سیستم‌های پشتیبان حیات زمین

اجزاء اکوسیستم

سیر انرژی

گردش مواد

نقش گونه‌ها در اکوسیستم‌ها

روابط متقابل اجزاء اکوسیستم بویژه روابط متقابل گونه‌ها.

- انواع اکوسیستم‌های مهم کره زمین

اکوسیستم‌های خشکی و آبی

پاسخ سیستم‌های زنده به تنش‌های محیطی

پاسخ جمعیت‌ها به تنش (پویایی شناسی جمعیت

تکامل سازگاری و انتخاب طبیعی)

پاسخ جامعه - اکوسیستم به تنش (توالی اکولوژیک)

اثر انسان بر اکوسیستم ها.

- جمعیت انسان

عوامل مؤثر بر رشد جمعیت

ساختارهای جمعیت، چگونگی اثر گذاشتن بر رشد جمعیت

کاستن رشد جمعیت جهان

توزیع جمعیت (شهری شدن و مسائل مناطق شهری)

راه‌حلهایی برای مسائل شهری

مطالعات موردی در مورد جمعیت (جمعیت هند و چین).

سیاست و اقتصاد زیست محیطی

مسأله رشد یا عدم رشد اقتصادی

نظام اقتصادی و مسائل زیست محیطی

رشد اقتصادی و هزینه های بیرونی

استفاده از روش های اقتصادی برای بهبود کیفیت محیط زیست

کاهش فقر

گذار به اقتصاد پایدار

سیاست و سیاست زیست محیطی

گروههای طرفدار و مخالف محیط زیست

سیاست جهانی زیست محیطی. جستارهایی در باره اقتصاد با حالت ایستا (steady state)

(economy)، پایه گذاری دموکراسی زیست محیطی به ترتیب به توسط دالی و برانر.

ریسک، سم شناسی و سلامت انسان

ریسکها و خطرات

خطرات مواد شیمیایی و سم شناسی

خطرات فیزیکی از زلزله ها و آتش فشانها)

خطرات زیست محیطی (بیماریها در کشورهای توسعه یافته و نیافته)
تحلیل ریسک.

۳- منابع : هوا، آب، خاک، مواد و پسماندها
نیوار (اتمسفر)

آلودگی هوای آزاد (آلاینده ها، مه دود و باران اسیدی)

آلودگی هوای مناطق بسته

آثار آلودگی هوا بر جانداران و مواد

پیشگیری و کاستن آلودگی هوا.

اقلیم، گرم شدن کره زمین و ازدست رفتن لایه ازون:

هوا و اقلیم

گرم شدن کره زمین و برخی از آثار جهانی آن

چگونگی برخورد با تهدید گرم شدن زمین

استفاده کارآمدتر از انرژی

تهی شدن لایه ازون و آثار آن

حفاظت از لایه اوزون.

آب

جنگ آب درخاور میانه

اهمیت و ویژگیهای آب

عرضه

تجدید و استفاده از منابع آب

کمبود آب شیرین و راههای برطرف کردن آن

زیادی آب

سیل و راههای مبارزه با آن

آلودگی جویبارها، رودخانه ها، دریاچه ها و آبهای زیرزمینی

آلودگی آب دریاها و اقیانوسها
چگونگی پیشگیری از آلودگی آب.

مواد معدنی و خاک

فرایندهای زمین شناختی

منابع معدنی و چرخش آنها

کمبود مواد معدنی

آثار زیست محیطی استخراج و کاربرد منابع معدنی

خاک، فرسایش خاک، راههای حفاظت خاک.

پسماندهای جامد، سمی و خطرناک

رویکرد به هدر دادن منابع

چگونگی کاهش پسماندها و آلاینده ها

استفاده مجدد

بازیافت

۴- حفظ تنوع زیستی و تمامیت بوم شناختی

تولید غذا

مسائل تولید غذا در جهان

افزایش تولید غذا

کشاورزی پایدار

حفاظت منابع غذایی

آفت کش ها و کنترل آفات

-حفاظت اکوسیستم طبیعی (جنگلها، مراتع، پارکها و طبیعت بکر)

زیست شناختی حفاظت

تنوع زیستی و تمامیت بوم شناختی

کاربرد اراضی

اراضی ملی

مدیریت و حفظ جنگل ها

نابودی جنگل ها

راه حل ها، مدیریت و حفظ مراتع

مدیریت و حفظ پارک ها حفاظت و مدیریت طبیعت بکر و ذخائر طبیعی.

حفاظت گونه های وحشی

اهمیت حفظ گونه های وحشی

ظهور و سقوط گونه ها

علل اصلی انقراض

حفاظت گونه ها از انقراض

مدیریت حیات وحش

مدیریت آبزیان و حفاظت از تنوع زیستی دریایی

۵- منابع انرژی

کارایی در مصرف انرژی و انرژی قابل تجدید

ارزیابی منابع انرژی

اهمیت افزایش کارایی در مصرف انرژی

راههای افزایش کارایی

استفاده مستقیم از انرژی خورشیدی

تولید برق از آبهای جاری و از گرمای ذخیره شده در آب

تولید برق از باد

تولید انرژی از زیتوده (بیوماس)، انقلاب خورشید - هیدروژن

انرژی زمین گرمایی (ژئوترمال)

آینده انرژی پایدار.

۶- بحث و نتیجه گیری

حقوق بین الملل محیط زیست

کد درس : ۲۵

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با قواعد حاکم بر محیط زیست و نحوه اجرای آن

سرفصل های درس :

۱- مقدمه : محیط زیست و حقوق بین الملل

الف - ضرورت حفظ محیط زیست

ب - لزوم حقوق بین الملل محیط زیست

۲- سیر تحول تاریخی حقوق محیط زیست

الف - چالش توسعه و ظهور مشکلات جهانی

ب - سیر وضع مقررات در عرصه بین المللی

▪ کنفرانس استکهلم و نتایج آن

▪ کنفرانس ریو و نتایج آن

۳- منابع حقوق بین الملل محیط زیست

الف - معاهدات

ب - حقوق عرفی و اصول کلی

ج - قطعنامه ها و اعلامیه های صادره از سوی سازمانها و کنفرانسهای بین المللی

▪ اعلامیه های اصولی

▪ توصیه نامه ها

۴ - حقوق بین الملل محیط زیست در اجرا

الف - پذیرش قواعد حقوقی

ب - مکانیزمهای تقویت اجرای مقررات داخلی

ج - نسبت از مکانیزمهای بین المللی

▪ شیوه های دادخواهی

▪ رویه گزارش کردن

▪ مجازاتها و اقدامات جبرانی

▪ مکانیزمهای حل و فصل اختلافات

۵- اصول بنیادین حقوق بین الملل محیط زیست

- اصل حاکمیت دولتها

- اصل تعاون و همکاری

- اصل جلوگیری

- اصل احتیاط

- اصل جبران خسارت توسط آلوده ساز

- اصل اطلاع رسانی و مشاوره

۶- طرح مفاهیم حقوق بین الملل محیط زیست

- اصل توسعه پایدار

- نگرانی مشترک بشریت

- حقوق نسلهای آینده

- میراث مشترک بشریت

- امنیت زیست محیطی

- اصل مسئولیت مشترک

۷ - مذاکرات زیست محیطی

- ماهیت ، چارچوب و اهداف مذاکره

- مذاکرات چند جانبه

- ویژگیهای باز مذاکرات زیست محیطی

۸- سازمانهای بین المللی دولتی و حقوق محیط زیست

- نظامهای حقوق سازمانها و موسسات

▪ جایگاه حقوقی سازمانها بین المللی

▪ نظام قانونی محیط زیست بین المللی

- جایگاه محیط زیست در نظام سازمان ملل متحد

▪ محیط زیست در مؤسسات و نمایندگیهای سازمان ملل متحد

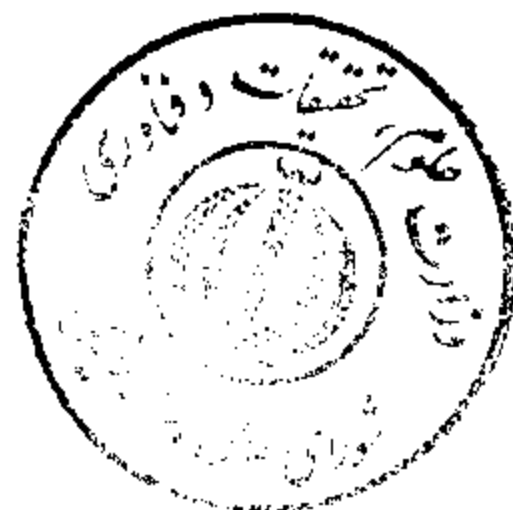
▪ ترتیبات بین سازمانی برای تصمیمات زیست محیطی

- ساختارهای منطقه ای

- نظامهای ناحیه ای مستقل

۹- سازمانهای فراملی غیر دولتی و حقوق محیط زیست

۱۰- ایران و حفاظت از محیط زیست منطقه ای : بررسی کنوانسیون کویت

اقتصاد محیط زیست

کد درس: ۳۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با ارزش اقتصادی محیط زیست و سیاستهای ملی و جهانی مربوط به نحوه بهره برداری از منابع و ذخایر طبیعی

سرفصل های درس

مقدمه

در این قسمت هدف درس و منابع قابل استفاده و روش های مشارکت و ارزیابی دانشجویان ارائه خواهد شد.

۱- انتخاب و تصمیم

- ارزش گذاری مهر آورده ها و خدمات زیست محیطی
- دشواریهای موجود در راه تعیین ارزش با معیار پول (ریال ، دلار)
- سود و زیان و حداقل استاندارد حفاظت
- زمان بندی و محیط شهری
- سیاست های ملی برای حفاظت اراضی

۲- آینده نگری

- تغییرات جهانی محیط زیست و مسأله نسل های آتی
- نظریه نئوکلاسیک رشد و استمرار پذیری
- سنجش توسعه پایدار
- عرضه منابع طبیعی تجدید نشونده
- برنامه های بازیافت

۳- کیفیت محیط زیست

- نظریه هزینه های بیرونی
- ساختارهای خسران و تاوان در سیاست گذاری ها
- چهارچوبی برای مباحثه میراث مشترک جهانی
- پروانه های قابل انتقال رها سازی گازهای گلخانه ای و گرم شدن کره زمین
- تجارت، آلودگی و حمایت زیست محیطی

۴- ذخایر

- سیاست های بهینه مدیریت جنگل برای بهره برداری از چوب
- مدل های زیست اقتصادی (Bioeconomics) برای شیلات
- رژیم های مدیریت در صید شیلاتی اقیانوس ها
- خصوصی کردن دسترسی به صید شیلاتی در دریاها
- مسائل تقسیم آب
- مسائل بهره گیری از آب های سطحی
- سیاست های بهره برداری از معادن

۵- ارزش گذاری

- تعیین ارزش کیفیت محیط در شرایط وجود یا عدم وجود قطعیت
- ارزش گذاری مشروط
- مدل های تعیین هزینه
- روش های تعیین قیمت از طریق سنجش لذت (Hedonic)

۶- بحث و نتیجه گیری

سیاست محیط زیست

کد درس : ۲۸

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی دانشجویان با تهدیدات بر محیط زیست و سیاستهای جهانی برای نجات محیط زیست انسان است.

سرفصل های درس

۱- اهداف و راهبردها

۲- مسائل و مشکلات جهانی محیط زیست

- محیط زیست و جمعیت

- محیط زیست و اقتصاد

- محیط زیست و ایدئولوژی

- محیط زیست و تکنولوژی

۳- راه حل های سیاسی جهانی

- خوش بینی تکنولوژیکی (بهبود حیات بر روی کره زمین)

- رویکرد حکمرانی جهانی

- اصلاحات و تحولات

۴- تجزیه و تحلیل سیاستهای زیست محیطی جهانی

- ظهور جنبش جهانی محیط زیست از کنفرانس استکهلم ۱۹۷۲ تا ۱۹۹۲

- رژیمهای بین المللی در سیاست زیست محیطی

- بازیگران در صحنه محیط زیست

- رابطه محیط زیست و امنیت

- رابطه محیط زیست و اقتصاد

- رابطه محیط زیست و اخلاق

۵ - مطالعات موردی در زمینه سیاست جهانی محیط زیست

- جنوبگان

- حمایت از لایه اوزن

- بارانهای اسیدی

- جنگ آب

- جنگل زدایی

- هشدار جهانی در مورد افزایش دمای کره زمین

- کنفرانس ریو

۶ - ارزیابی سیاستهای جهانی محیط زیست

شناخت محیط زیست ایران و مسائل آن

کد درس : ۳۹

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : با توجه به تنوع زیست محیطی ایران و عوامل تهدید کننده و فرساینده محیط زیست کشور ، این درس ارائه می‌گردد.

سرفصل های درس

۱- نظام طبیعی (اکوسیستم ها)

طبقه بندی اکوسیستم های کشور : جنگلها ، مراتع ، بیابان ها ، کویرها ، تالاب ها، دریاچه ها و دریاها.

- جنبه های مؤثر بر ساختار و کارکرد اکوسیستم ها : پستی و بلندی، اقلیم، آب، خاک، تنوع زیستی، فعالیت های انسان.

- مسائل نظام های طبیعی : - فرسایش خاک، نابودی جنگل ها و مراتع، انقراض گونه ها، آلودگی ها، ورود گونه های بیگانه، سوء مدیریت.

۲- نظام های انسان ساخت و مسائل آنها

سکونت گاههای انسانی (روستاها و شهرها) : انرژی، آب ، فاضلاب، پسماندها، آلودگی و...

سیستم های زراعی : مسائل ناشی از مصرف بی رویه کود، آفت کش ها، حشره کش ها جنگلهای دست کاشت

دریاچه های مصنوعی (پشت سدها) ، آب بندان ها و...

مجموعه های صنعتی : آثار زیست محیطی

۳-عوامل تهدید کننده و فرساینده

رشد جمعیت کشور و کیفیت زندگی (شاخص های HFI, HDI)

توزیع ناعادلانه ثروت و فقر (شاخص های اقتصادی و طبقه بندی کشورها از نظر اقتصادی)
آلاینده ها، آفت کش ها و حشره کش ها (اثرصنعت و کشاورزی) و وارد شدن گونه های بیگانه شکار
و صید بی رویه

تخریب دستگاههای طبیعی
تغییرات اقلیم و گرم شدن کره زمین
نارسایی در سیاست گذاری، برنامه ریزی و اجرا

۴- راه حل ها

تدوین ستراتیژی های جهانی، ملی و منطقه ای حفاظت و عمل به آن
کلیات (ایجاد جامعه پایدار)

احترام به جوامع زیستی و مراقبت از آن

بهبود کیفیت زندگی انسان

حفظ تنوع زیستی و زیایی زمین

به حداقل رساندن استفاده بی رویه از منابع طبیعی و جلوگیری از نابودی آن

رعایت ظرفیت قابل تحمل زمین

تغییر نگرش ها و اعمال

کمک به جوامع برای مراقبت محیط زیست

ایجاد یک چهارچوب ملی برای تلفیق توسعه و حفاظت

تشکیل یک اتحاد یا ائتلاف جهانی (از طریق راهبردها و معاهدات)

۵- بحث و نتیجه گیری

سازمان ملل متحد و حمایت از محیط زیست

کد درس : ۴۰

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با اقدامات و نقشی که سازمان ملل متحد در جهت تدوین قواعد و حمایت از محیط زیست داشته است.

سرفصل های درس

- ۱- مجمع عمومی و تحولات مقررات زیست محیطی
- ۲- دیوان بین‌المللی دادگستری و حمایت از مقررات زیست محیطی
- ۳- شورای امنیت و حمایت از آسیب های زیست محیطی
- ۴- شورای اقتصادی و اجتماعی و حمایت از محیط زیست
- ۵- کمیسیون حقوق بین‌الملل و حمایت از محیط زیست
- ۶- نقش برنامه محیط زیست ملل متحد (یونپ) در حمایت از محیط زیست
  - ساختار یونپ
  - فعالیتهای یونپ
  - برنامه حقوق محیط زیست مونته ویدئو یونپ
  - برنامه حقوق محیط زیست نایروبی یونپ
- ۷- نقش سازمان بین‌المللی دریانوردی در حمایت از محیط زیست دریایی
- ۸- سازمان بین‌المللی کار و حمایت از محیط زیست
- ۹- سازمان خواروبار و کشاورزی و حمایت از محیط زیست
- ۱۰- نقش تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) در حمایت از محیط زیست

منابع طبیعی ، انرژی و توسعه پایدار

کد درس : ۴۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با مسایل مختلف توسعه پایدار و منابع مؤثر در توسعه پایدار

سرفصل های درس

۱ - منابع تجدید شونده و اهمیت آن

- مراتع
- جنگلها
- رودخانه ها
- تالاب ها
- تنوع زیستی (بویژه حیات وحش)
- مناطق حفاظت شده

۲ - انرژی

- چشم انداز تولید و مصرف انرژی (طبقه بندی کشورها براساس تولید و مصرف انرژی)
- اصول حاکم بر انرژی
- سیاست گذاری درباره انرژی
- سوخت های فسیلی
- انرژیهای جایگزین و محیط زیست
- انرژی هسته ای و محیط زیست

۳- توسعه پایدار

- مفهوم توسعه پایدار و استراتژی جهانی حفاظت

- آیا حصول به توسعه پایدار میسر است؟

- توسعه پایدار در بخش های مختلف کشاورزی ، منابع طبیعی و صنعت

سازمانهای بین المللی غیر دولتی حمایت از محیط زیست

کد درس : ۴۲

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با فعالیت و عملکرد سازمانهای بین المللی غیر دولتی که در زمینه حمایت از محیط زیست فعالیت می کنند.

سرفصل دروس:

در این درس اهمیت جایگاه و نقش سازمانهای بین المللی غیردولتی در حمایت از محیط زیست و همچنین فعالیت و عملکرد برخی از این سازمانها مورد مطالعه و بررسی قرار میگیرد.

حمایت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه

کد درس : ۴۳

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با قواعد حقوقی حاکم بر حمایت از محیط زیست به هنگام وقوع مخاصمات مسلحانه

سرفصل های درس

۱- مقدمه

۲- منابع حقوق بین الملل حمایت از محیط زیست

- حقوق بین الملل عرفی

- حقوق بین الملل قراردادی

۳- تحلیل حقوق حمایت از محیط زیست

- حفاظت علمی محیط زیست و کاهش آلودگی

- اصول اساسی حقوق حفاظت از محیط زیست

۴- حقوق بین الملل مخاصمات مسلحانه

- کلیات

- تاریخچه جنگ

- تعریف جنگ

- قواعد اساسی مخاصمات مسلحانه

- روشها و وسایل جنگ

۵- حقوق بین الملل عرفی و قراردادی مخاصمات مسلحانه

- جنگ و محیط زیست

- جنگهای شیمیایی
  - جنگهای بیولوژیکی
  - اهداف فرهنگی و تاریخی
  - پروتکل شماره (۱) ژنو ۱۹۷۷ منضم به کنوانسیونهای ژنو ۱۹۴۹
  - حفاظت از اشیاء ضروری برای بقاء جمعیت غیرنظامی
  - حفاظت از محیط زیست
  - حفاظت از تأسیسات و ساختمانهای حاوی نیروهای خطرناک
- ۶- رابطه حقوق بین الملل حمایت از محیط زیست و حقوق مناصمات مسلحانه

- فلسفه حقوق مناصمات مسلحانه
- فلسفه حقوق حمایت از محیط زیست
- رابطه فلسفه و هدف حقوق مناصمات مسلحانه و حقوق حمایت از محیط زیست

۷- جنگ خلیج فارس و محیط زیست

- بررسی اثرات جنگ بر محیط زیست طبیعی
- احیاء محیط زیست و پاکسازی محیط
- اطفاء حریق چاههای نفتی

۸- مفهوم جنگ مدرن

- انهدام تجهیزات هسته ای
- هدف گیری تجهیزات شیمیایی

۹- ضمانت اجرای قوانین بین المللی موجود و ارزیابی توسعه حقوق بین الملل در این زمینه

- چگونگی اجرای مؤثر قوانین موجود
- ضرورت توسعه حقوق بین الملل حمایت از محیط زیست در مناصمات مسلحانه

۱۰- ارزیابی

سمینار مسائل روز

کد درس : ۴۴

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با مباحث جدید محیط زیست

سرفصل های درس:

نظر به اهمیت مسائل زیست محیطی و مسائل گوناگونی که در طی زمان حادث میشود این درس برای بررسی مسائل مذکور پیش بینی شده است. استاد این درس مباحث مورد نظر را تعیین و مطرح خواهد کرد.

سرفصل دروس زمینه

دیپلماسی در سازمانهای اقتصادی

بین‌المللی

سازمانهای اقتصادی جهانی

کد درس : ۴۵

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با فعالیت و عملکرد عمده ترین سازمانهای اقتصادی جهانی می باشد.

سرفصل های دروس

۱- بررسی تاریخی چگونگی تشکیل سازمانهای اقتصادی جهانی

۲ - صندوق بین المللی پول

- اهداف و وظایف

- ساختار و تشکیلات

- بررسی فعالیتها و اقدامات

- مناسبات ایران با صندوق بین المللی پول

۳ - گروه بانک جهانی (بررسی اهداف ، تشکیلات و عملکرد)

- بانک بین المللی ترمیم و توسعه

- سازمان بین المللی توسعه

- مؤسسه مالی بین المللی

- آژانس چند جانبه تضمین سرمایه گذاری

۴ - موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت / سازمان تجارت جهانی

- اهداف و وظایف

- ساختار و تشکیلات

- بررسی فعالیتها و تحولات و نقش آن در توسعه تجارت بین المللی

۵ - کنفرانس ملل متحد در مورد تجارت و توسعه

- تاریخچه تکوین

- اهداف و عملکرد آن

۶ - برنامه عمران ملل متحد

- اهداف و وظایف

- ساختار و تشکیلات

- نحوه‌های عمل و مشارکت در برنامه های عمرانی ملی

۷- سایر نهادهای اقتصادی سازمان ملل متحد

- کمیسیونهای اقتصادی منطقه ای شورای اقتصادی و اجتماعی

- سازمان خواربار و کشاورزی جهانی

- سازمان بین المللی دریانوردی

- سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد

۸- بررسی روابط ج.ا. ایران با سازمانهای بورسی و مالی جهانی

۹- بررسی روابط ج.ا. ایران با سایر سازمانهای اقتصادی بین المللی

۱۰- ارزیابی کلی نتایج حاصل از فعالیت سازمانهای اقتصادی بین المللی

حقوق تجارت بین الملل

کد درس : ۴۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی دانشجویان با قواعد حقوقی حاکم بر قراردادهای تجاری بین المللی

سرفصل های درس

۱- کلیات

- تعریف

- توسعه تاریخی و ویژگیهای اصلی قواعد حاکم بر تجارت پس از جنگ دوم

جهانی

۲- قراردادهای تجاری بین المللی

- ایجاد و تحول نظریه حاکمیت اراده

- اصل تبعیت قاعده تعارض از قانون ماهوی

- بررسی اشکالات مربوط به وحدت قاعده تعارض

۳- نحوه تعیین قانون صلاحیتدار

- امارات مشخص قانون صلاحیتدار

- قانون محل انعقاد عقد

- قانون کشور محل اجرای قرارداد

- قانون اقامتگاه مدیون

- نظریات محدود کننده حاکمیت اراده

- قانون حاکم بر قراردادها در حقوق ایران

۴- منابع حقوق بیع تجاری بین المللی

- منابع فراملی بیع بین المللی
- منابع داخلی بیع بین المللی
- ۵- شرایط بیع بین المللی (واردات)
  - پیشنهاد مقدماتی و شرایط بیع بین المللی
  - ایجاب قطعی
  - محل و تاریخ انعقاد معامله
  - تحویل (شرایط و محل آن)
  - تطبیق کالاهای تحویلی با مشخصات مندرج در قرارداد (قبول نهایی)
  - شرایط اساسی قراردادهای خرید کالا از خارج کشور (خرید کالاهای آماده)
  - شرایط عمومی گشایش اعتبار اسنادی
  - رهن تجارتي
  - خرید کالاهای غیر آماده سفارش مخصوص
  - مسائل کلی حقوقی در مورد قراردادهای تجاری بین المللی
  - صادرات

۶- وجه التزام در قراردادهای تجاری بین المللی

- وجه التزام از نظر حقوق تطبیقی
- وجه التزام و حقوق بین الملل خصوصی
- ۷- قوانین متحدالشکل مربوط به تجارت بین المللی
- ۸- تسهیلات اعتباری بین المللی
  - قراردادهای پایاپای و پرداخت
  - وامهای خارجی

۹- تعارض قوانین در داوری تجارت بین المللی

- قانون داوری
- قانون حاکم بر ماهیت دعوی

۱۰- اختیار دولتها و سازمانهای دولتی در مراجعه به داوری تجاری بین المللی

- از نظر حقوق تطبیقی

- از نظر حقوق بین الملل

۱۱- تشریفات شناسایی و اجرای احکام خارجی و آراء داوری در حقوق بین الملل خصوصی

- حقوق فرانسه

- حقوق عام

- حقوق معاهداتی

۱۲- بررسی مسأله شناسایی و اجرای آراء داوری خارجی در ایران

سازمان تجارت جهانی

کد درس: ۴۷

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با نحوه فعالیت و عملکرد این سازمان می باشد.

سرفصل های درس

- ۱- ادوار هشت گانه مذاکرات گات و دور اروگونه
- ۲- اصول حاکم بر سازمان تجارت جهانی و ساختار آن
- ۳- تجارت کالایی
- ۴- تجارت خدمات
- ۵- تجارت مالکیت معنوی
- ۶- موضوعات جدید و دور جدید مذاکرات
- ۷- رکن حل اختلاف
- ۸- روند عضویت کشورها
- ۹- موافقت نامه کشاورزی، بهداشتی و قرنطینه ای
- ۱۰- موافقتنامه یارانه ها و اقدامات جبرانی ، موافقت نامه مقررات مبدأ به موافقت نامه بازرسی

قبل از محل

۱۱- موافقتنامه آنتی دامپینگ ، موافقت نامه حفاظتها

۱۲- موافقت نامه منسوجات و پوشاک، موافقت نامه بازرسی قبل از حمل ، موافقت نامه

ارزیابی گمرکی

۱۳- موافقت نامه تجارت خدمات

۱۴- موافقت نامه تجارت مالکیت معنوی

۱۵- بررسی اثرات تشکیل سازمان تجارت جهانی بر کشورهای پیشرفته

۱۶- بررسی اثرات تشکیل سازمان جهانی بر کشورهای در حال توسعه

مذاکرات تجاری بین الملل

کد درس: ۴۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با انواع مذاکرات و استراتژیها و تاکتیک های مذاکراتی خصوصا در چارچوب مذاکرات تجاری بین المللی است. در خاتمه این درس شبیه سازی مذاکرات دو جانبه و چند جانبه تجاری بین المللی صورت خواهد گرفت

سرفصل های درس:

- ۱- تعریف مذاکره و بررسی تاریخچه مذاکرات
- ۲- پیش شرطهای مذاکره
- ۳- ترکیب گروههای مذاکره کننده و ویژگیهای آن
- ۴- محیط مذاکراتی
- ۵- موضوعات مورد مذاکره و نحوه برخورد با آنها
- ۶- استراتژیک مذاکرات
- ۷- تاکتیکهای مذاکراتی
- ۸- تهیه BATNA
- ۹- مذاکرات تجاری دو جانبه و ویژگیهای آن
- ۱۰- سابقه مذاکرات تجاری چند جانبه
- ۱۱- مذاکرات دور اوروگونه
- ۱۲- تدوین دیپلماسی تجاری
- ۱۳- دور جدید مذاکرات تجاری
- ۱۴- آشنایی با مواضع مذاکراتی کشورهای مختلف

۱۵- شبیه سازی مذاکرات دو جانبه تجاری

۱۶- شبیه سازی مذاکرات تجاری چند جانبه

۱۷- شبیه سازی مذاکرات تجاری در سازمانهای بین المللی

اتحادیه اروپا

کد درس: ۴۹

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۲۲

هدف: آشنایی دانشجویان با روند تحول اتحادیه اروپا و تشکیلات سازمانی و سیاستها و برنامه های آن سازمان میباشد

سرفصل های درس

۱- مبانی تئوریک همگرایی

- تئوریهای همگرایی

- اشکال متنوع همگرایی

- انگیزه های همگرایی منطقه ای

- چالشهای همگرایی منطقه ای

۲- نظریات متفکران اروپایی در خصوص همگرایی منطقه ای

- آراء ژان مونه

- آراء اسپینلی

- سایر نظریات

۳- بررسی موارد تاریخی همگرایی در اروپا

- اتحادیه های گمرکی

- سلطه مشترک اقتصادی

- تقسیم مناطق تحت نفوذ

۴- روند همگرایی در اروپا پس از پایان جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵-۵۷)

- طرح مارشال و همگرایی اروپایی

- طرح شومن

- ایجاد نخستین اتحادیه ها (جامعه ذغال سنگ و فولاد اروپا، اتحادیه اروپای غربی)

۵- معاهده رم و تحقق همگرایی در اروپا (۶۹-۱۹۵۸)

- بررسی معاهده رم

- تاسیس جامعه اقتصادی اروپا

- تاسیس جامعه انرژی اتمی اروپا

- طرح جامعه دفاعی اروپا و وحدت سیاسی

۶- روند توسعه و تحول جامعه اقتصادی اروپا (۸۸-۱۹۶۹)

- مراحل متعدد گسترش جامعه اقتصادی اروپا

- قانون واحد اروپایی و تحول در روند همگرایی در اروپا

۷- چشم انداز اروپای واحد (۲۰۰۰-۱۹۸۹)

- اجلاس ماستریخت

- بحران تصویب معاهده

۸- نهادها و ارگانهای اتحادیه اروپا

▪ کمیسیون اروپایی

▪ تشکیلات کمیسیون

▪ اختیارات و وظایف کمیسیون

▪ شورای اروپا

▪ سازمان شورا

▪ زیاست دوره ای

▪ وظایف شورا و نحوه تصمیم گیری

▪ پارلمان اروپا

▪ نظام داخلی و ترکیب اعضاء

▪ اختیارات و صلاحیتهای پارلمان

- کمیته های پارلمان
- اجلاسها
- دادگاه دادگستری اتحادیه اروپا
- ترکیب دادگاه
- صلاحیتهای دادگاه
- سایر سازمانها و ارگانهای اتحادیه
- کمیته مشورتی اقتصادی - اجتماعی
- کمیته مناطق
- بانک سرمایه گذاری اروپا
- ۹- برنامه ها و سیاستهای اتحادیه اروپا

- سیاست مشترک کشاورزی
- اهداف اصلاحات ساختاری و سازماندهی بازار کشاورزی
- سیاستگذاری مشترک و بازرگانی بین المللی
- برنامه بازار واحد
- موانع فیزیکی
- عوارض گمرگی
- سیاستهای صنعتی اتحادیه
- مشکلات صنعتی اتحادیه اروپا
- سیاستگذاری صنعتی و تکنولوژیکی
- همکاریهای تکنولوژیکی
- سیاستهای اجتماعی اتحادیه
- اتحاد اقتصادی و پولی
- معاهده ماستریخت
- مراحل تشکیل اتحادیه پولی و بین المللی - روابط اقتصادی خارجی

- اتحادیه اروپا و سازمان تجارت جهانی
  - اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا
  - روابط اقتصادی با سایر کشورها
- ۱۰- چالشهای اتحادیه اروپا پس از جنگ سرد
- ۱۱- ارزیابی روند همگرایی در شرایط کنونی

سازمانهای اقتصادی منطقه ای و فرامنطقه ای

کد درس : ۵۰۰

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با نحوه شکل گیری، اهداف و عملکرد سازمانهای اقتصادی منطقه ای و فرامنطقه ای است.

سرفصل دروس:

در این درس سازمانهای منطقه ای و فرامنطقه ای مختلفی چون آسه آن، اکو، اوپک، نفتا، افتا، بنلوکس و ... مورد مطالعه و بررسی قرار میگیرد.

حقوق سرمایه گذاری بین المللی

کد درس: ۵۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنایی با مقررات بین المللی سرمایه گذاری خارجی، اهمیت سرمایه گذاری خارجی، شناسایی اهداف و منافع سرمایه گذاران چندملیتی، بررسی روند سرمایه گذاریهای خارجی در جهان و چگونگی تقسیم بندی منطقه ای و موضوعی آن، چارچوب نظارتی کشور میزبان بر سرمایه گذاری خارجی و خط مشی ها و قوانینی که کشورهای میزبان جهت تشویق سرمایه گذاری خارجی می توانند اتخاذ و تصویب نمایند.

سرفصل های درس:

۱ - سرمایه گذاری بین المللی و سرمایه گذاران چند ملیتی

- مفهوم اصطلاح «سرمایه گذاری خارجی»
- تفاوت میان انواع سرمایه گذاری های خارجی با توجه به منشأ آنها
- ماهیت، ابعاد و اهمیت سرمایه گذاری
- راهبردهای سرمایه گذاران و کشورهای میزبان
- هزینه ها و منافع سرمایه گذاری خارجی برای سرمایه گذاران و کشورهای میزبان
- آثار سرمایه گذاری خارجی بر کشورهای میزبان و سرمایه گذاران خارجی
- نگرانیهای کشور میزبان در مورد سرمایه گذاری خارجی توسط اشخاص

حقیقی و حقوقی خارجی

- نظریه های توجیه کننده سرمایه گذاری خارجی
- مؤسسه چند ملیتی چیست؟

- مسائل حقوقی خاص مؤسسات چند ملیتی

- نقش حقوق در روند سرمایه گذاری خارجی

۲- چارچوب حقوقی بین‌المللی برای سرمایه گذاری خارجی

- چگونگی تأثیر حقوق بین‌الملل بر سرمایه گذاری خارجی از جنبه نظری

- حدود تأثیرگذاری قواعد و نهادهای حقوقی بین‌المللی بر جریان سرمایه گذاری

بین‌المللی در عمل

- محتوای حقوق بین‌الملل در مورد سرمایه گذاری خارجی

- منابع قواعد حقوقی بین‌الملل

- علل افزایش معاهدات سرمایه گذاری دو جانبه

- اهمیت مجموعه مقررات رفتاری برای شرکتهای چند ملیتی

- چشم اندازهای یک معاهده جهانی چند جانبه مشابه گات در مورد سرمایه گذاری

بین‌المللی

- دلایل له و علیه موافقتنامه چند جانبه پیشنهادی سازمان OECD در مورد

سرمایه گذاری

۳- چارچوب نظارتی ملی و قوانین کشور میزبان

- کارکرد قوانین سرمایه گذاری کشور میزبان ونحوه دستیابی آنها به اهداف مورد نظر

- مبانی نظری قوانین ملی سرمایه گذاری

- مطالعه موردی

- نحوه تشویق و ترویج سرمایه گذاری خارجی توسط کشورهای میزبان

- خط مشی ها و قوانینی که کشورهای میزبان می باید برای حفظ سرمایه

گذاری‌های انجام شده اتخاذ نمایند.

- بررسی برقراری کنترل سرمایه از سوی برخی کشورها با دلایل له و علیه کنترل

سرمایه، حدود مجاز بودن آن بموجب حقوق بین‌الملل

۴- مکانیسم های حقوقی برای سازماندهی و تأمین مالی پروژه های سرمایه گذاری خارجی

- چگونگی تأثیر حقوق بر ساختار یک طرح سرمایه گذاری خارجی

- اشکال حقوقی موجود برای طرحهای سرمایه گذاری خارجی

- چگونگی تأثیر حقوق بر روند خصوصی سازی

۵- سرمایه گذاری خارجی در دارایی اسنادی و خرید اوراق بهادار (پرتفوی) در بازارهای در حال ظهور

- مشکلات سرمایه گذاری خارجی (پرتفوی) برای سرمایه گذاران و کشورهای میزبان

- اهمیت چارچوب حقوقی و نظارتی برای عملکرد بازارهای بورس در کشورهای

در حال توسعه

- محتوای چارچوب حقوقی و نظارتی

۶- مسائل حقوقی اداره یک سرمایه گذاری خارجی مستقیم

- ماهیت این مسائل

- حدود قابل پیش بینی بودن مشکلات قبل از انجام سرمایه گذاری

- راهبردهایی که برای روریاریویی بامداخله دولت در شرکتهای سرمایه گذار می توان

اتخاذ کرد.

- راهبردهایی که دولتها می توانند به منظور تضمین رعایت قوانین ملی توسط

سرمایه گذاران خارجی اتخاذ نمایند.

۷- ریسک سیاسی و حمایت حقوقی از سرمایه گذار خارجی

- حمایت های موجود در برابر اعمال حاکمیت توسط حکومت کشور میزبان

- چگونگی حمایت کشور میزبان از خود در برابر اقدامات زیانبار سرمایه گذار

خارجی

۸- حل و فصل اختلافات ناشی از سرمایه گذاری

- علل بروز اختلافات ناشی از سرمایه گذاری

- روشهای موجود برای حل و فصل اختلافات ناشی از سرمایه گذاری

- ارزیابی کارایی روشهای موجود برای حل و فصل اختلافات

۹- موانع سرمایه گذاری خارجی در جمهوری اسلامی ایران

- موانع قانونی

- موانع اقتصادی

- موانع اجرایی

کارگزاریه‌های تخصصی غیر اقتصادی سازمان ملل متحد

کد درس: ۵۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنایی دانشجویان با مشخصات، روش قانونگذاری، ساختار کارگزاریه‌های تخصصی غیراقتصادی و مطالعه موردی برخی از آنها.

سرفصل‌های درس

۱- تعریف و مشخصات کارگزاریه‌های تخصصی

- تعریف کارگزاریه‌های تخصصی بر اساس ماده ۵۷ منشور ملل متحد

- مشخصات کارگزاریه‌های تخصصی

۲- ساختار و تشکیلات کارگزاریه‌های تخصصی (کلیات)

۳- بررسی تطبیقی ساختار سازمانهای تخصصی

- نحوه عضویت

- ارکان (کنگره عمومی، شورا، هیات اجرایی، دبیرخانه)

۴- روش قانونگذاری در کارگزاریه‌های تخصصی

- روش قانونگذاری در سازمان بین‌المللی کار

- روش قانونگذاری در ایکائو

- روش قانونگذاری در یونسکو

- روش قانونگذاری در سازمان بهداشت جهانی

- وجوه اشتراک و افتراق قانونگذاری در کارگزاریه‌های تخصصی

۵- تفسیر اساسنامه کارگزاریهای تخصصی

- مراجع صلاحیتدار برای تفسیر اساسنامه در کارگزاریهای مختلف

- روشهای تفسیر اساسنامه در کارگزاریهای مختلف

۶- شیوه های حل اختلاف بین کارگزاریهای تخصصی

۷- ضمانت اجراها و اقدامات اجبار کننده

- روش های نظارت کارگزاریهای تخصصی بر اعضاء (گزارش، تماس مستقیم، کمیسیون

تحقیق، بازرسی، شکایت...)

- دامنه ضمانت اجراها

۸- مطالعه موردی: سازمان بین المللی کار

- اهداف و تشکیلات

- شیوه فعالیت

- نحوه نظارت بر اجرای کنوانسیونها از سوی دولتهای عضو

- جمهوری اسلامی ایران و سازمان بین المللی کار

۹- مطالعه موردی: سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد، یونسکو

- اهداف و تشکیلات

- شیوه فعالیت

- نحوه نظارت بر مصوبات سازمان

- جمهوری اسلامی ایران و یونسکو

۱۰- مطالعه موردی: سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری، ایکائو

- اهداف و تشکیلات

- شیوه فعالیت

- نحوه نظارت بر مصوبات سازمان

- جمهوری اسلامی ایران و ایکائو

« حقوق بین الملل مالکیت معنوی »

کد درس: ۵۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنایی دانشجویان با قواعد و مقررات حقوق بین الملل در حمایت از مالکیت معنوی و شیوه اجرای بین المللی آن.

سرفصل های دروس

۱ - منابع و خط مشی های حقوق بین الملل مالکیت معنوی

- نگرش کلی

- کپی رایت

- علائم تجاری

- حق اختراع

- اسرار تجاری

۲- رژیمهای معاهداتی: گذار به TRIPS

- کنوانسیون برن و کپی رایت

- کنوانسیون پاریس و حق اختراع

- کنوانسیون پاریس و علائم تجاری

- کنوانسیون پاریس و اسرار تجاری

۳- رژیمهای معاهداتی: گذار از طریق TRIPS

- فلسفه

- کپی رایت

- حق اختراع

- علائم تجاری

- اسرار تجاری

۴- ایجاد حقوق بین المللی (International Rights)

- کپی رایت

- حق اختراع

- علائم تجاری

- اسرار تجاری

۵- شهرت و ایجاد حق

- علائم مشهود

- اجرا

- شهرت

۶- اجرای بین المللی

- TRIPS و سازمان تجارت جهانی

- نقض استانداردهای جهانی

- مصادره، جبران خسارت و ارزش گذاری

۷- صدور پروانه های اجباری

۸- استفاده عادلانه و معاهده کپی رایت سازمان تجارت جهانی

۹- علائم تجاری و فرانشیزهای بین المللی

۱۰- اینترنت

۱۱- نرم افزار و روشهای تجاری

۱۲- میراث فرهنگی

۱۳- دفاع در برابر ادعاهای نقض شده

۱۴- نظریه حمایت

۱۵- رابطه محرمانه

- مفهوم رابطه محرمانه

- توافق در مورد حفظ اسرار

۱۶- رابطه استخدامی

۱۷- نتیجه گیری و ارزیابی کلی

سمینار مسائل روز

کد درس: ۵۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: شناختن دانشجویان با جدیدترین مباحث سازمانهای اقتصادی بین المللی.

سرفصل های درس:

فراخور موضوعات جدید بین المللی در خصوص سازمانهای اقتصادی بین المللی، این درس به منظور مطالعه و بررسی آن موضوعات ارائه خواهد شد.

سرفصل دروس زمینه

دیپلماسی نوین

مبانی و مفاهیم دیپلماسی

کد درس: ۵۵

نوع درس : نظری

تعداد واحد : ۲

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با مفاهیم اولیه دیپلماسی از قبیل ماهیت، فنون اجرا، آداب و انواع دیپلماسی.

سرفصل های درس

۱- مقدمه : تعریف دیپلماسی

تاریخچه شامل :

الف : در غرب قبل از رنسانس : بعد از رنسانس

ب : در جهان اسلام: زمان حضرت رسول ، خلفای راشدین

۲- ماهیت دیپلماسی

۳- اهداف و سیاستهای کشور

۴- دیپلماسی، قانون، عدالت

۵- اعتقادات و دیپلماسی

۶- دیپلماسی حرفه ای رایج

۷- نقش دیپلمات در سیاستهای دولت میزبان

۸- فنون و اجرای دیپلماسی

۹- نیازمندیهای دیپلماتیک در کشورهای کمتر پیشرفته

۱۰- دیپلماسی قدیم

۱۱- دیپلماسی جدید

۱۲- دیپلماسی جامع

۱۳- سیاست خارجی و دیپلماسی

۱۴- مسائل و مشکلات دستگاه سیاست خارجی

۱۵- سازمانها و نهادهای دیپلماتیک

۱۶- آداب و ضوابط دیپلماسی

تاریخ دیپلماسی نوین

کد درس: ۵۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنایی با ماهیت متغیر دیپلماسی ، روشهای جدید آن و نفوذ
نمایندگان دیپلماتیک در روابط بین کشورها و همچنین مطالعه دیپلماسی ایران قبل
و پس از انقلاب اسلامی

سرفصل های درس

- ۱- مقدمه : تعریف و تاریخچه مختصر دیپلماسی
- ۲- اهداف دیپلماسی نوین و مقایسه آن با دیپلماسی سنتی
- ۳- دیپلماسی در قرن ۱۶ تا اوایل قرن ۱۹
- ۴- دیپلماسی در اوایل قرن ۱۹ به بعد
- ۵- ماهیت متغیر دیپلماسی
- ۶- سازمان سیاست خارجی
- ۷- ارزیابی سیاست خارجی
- ۸- روشهای دیپلماسی جدید
- ۹- دیپلماتهای سنتی چه کسانی بوده اند؟ آراء، اهداف و فعالیتها
- ۱۰- نمایندگان سیاسی و اختیارات آنها، در دیپلماسی قدیم و جدید
- ۱۱- سفارتخانه های کشورهای خارجی در ایران (بررسی تاریخی)
- ۱۲- سفارتخانه های ایران در خارج از کشور و تحولات آنها

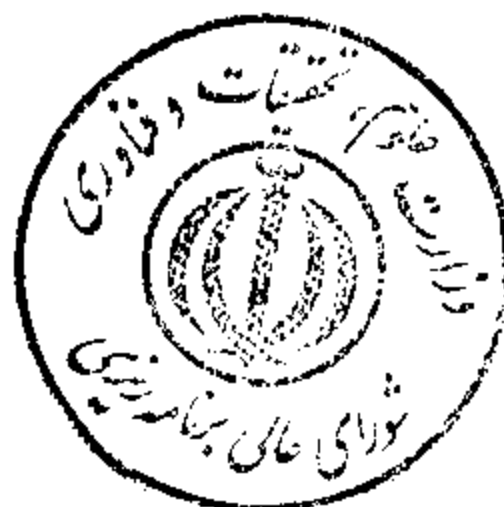
۱۳- نقش تکنولوژی در تحولات سیاسی

۱۴- حقوق و مزایای دیپلماتیک (تکامل تدریجی)

۱۵- دیپلماسی ایران قبل از انقلاب

۱۶- دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران

۱۷- افق آینده و جمع بندی

دیپلماسی در عصر جهانی شدن

کد درس : ۵۷

تعداد واحد : ۲

نوع درس : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : با توجه به پدیده جهانی شدن ، آشنایی دانشجویان با تحول مفهوم، روشها و آداب دیپلماسی و تأثیر آن بر سیاست و اقتصاد جهانی ضروری می باشد.

سرفصل های درس

۱- مقدمه : تعریف دیپلماسی و اشارهای به تحولات تاریخی آن

۲- سازمانهای سیاست خارجی

۳- روشها و آداب دیپلماسی

۴- تعریف و ماهیت جهانی شدن

۵- تبعات و نتایج جهانی شدن در زمینه های سیاست و اقتصاد

۶- روابط اقتصادی بین المللی در عصر جهانی شدن

۷- سیاست جهانی کشور و جهانی شدن

۸- مهارتهای دیپلمات در عصر جهانی شدن

۹- دیپلماسی مخفی و علنی

۱۰- دیپلماسی دو جانبه و چند جانبه

۱۱- ماهیت متحول دیپلماسی

۱۲- انفجار اطلاعات و دیپلماسی

۱۳- نقش دیپلماسی در جهان امروز

۱۴- نقش رسانه ها در دیپلماسی

۱۵- دیپلماسی و صلح جهانی

۱۶- مطالعات موردی

۱۷- خلاصه و جمع بندی

دیپلماسی و روابط خارجی ایران

کد درس: ۵۸

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با تاریخ دیپلماتیک ایران از پیش از مشروطیت تا کنون می باشد.

سرفصل های درس

۱- مقدمه : تعریف دیپلماسی ، اهداف و اقرارها، اشاره به دیپلماسی مخفی - علنی و دوجانبه -

چندجانبه و نقش دیپلماسی در محافظت و تأمین منافع ملی

۲- تاریخچه و روابط خارجی ایران

۳- سفارتخانه های ایران از آغاز افتتاح سفارت در کشورهای مختلف تا زمان انقلاب و عملکرد آنها

(اشاره ای به مطالعات موردی)

۴- آموزشهای دیپلماتیک در ایران

۵- دیپلماسی ایران درقبل از مشروطیت

۶- دیپلماسی ایران در بعد از مشروطیت

۷- دیپلماسی ایران پس از انقلاب اسلامی (پیش از جنگ تحمیلی، در خلال جنگ ، پس از جنگ)

۸- انجمن ها و نهادهای غیررسمی اطلاع رسانی و اثر آنها بر دیپلماسی ایران

۹- مجریان سیاست خارجی ایران پیش و پس از انقلاب اسلامی

۱۰- مجریان سیاست خارجی، ویژگیهای مسئولان دیپلماسی ایران پیش و پس از انقلاب

۱۱- دیپلماسی ایران در مجامع بین المللی

۱۲- دیپلماسی ایران با قدرتهای بزرگ

۱۳- عوامل تأثیر گذار بر دیپلماسی ایران

۱۴- ارزیابی دیپلماسی ایران در دو دهه گذشته با مراجعه به مطالعات موردی

۱۵- ایدئولوژی و دیپلماسی

۱۶- پیشنهادات معرفی الگوهای نو متناسب با شرایط قرن ۲۱

حقوق دیپلماتیک

کد درس : ۲۲

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : آشناساختن دانشجویان با قواعد حقوقی حاکم بر روابط دیپلماتیک دولتها می باشد.

سرفصل های درس

۱. تعریف حقوق دیپلماتیک

۲. شکل گیری حقوق دیپلماتیک

- سابقه تاریخی پیدایش قواعد مربوط به مصونیت
- شکل گیری قواعد عرفی از قرن پانزدهم به بعد
- تلاشهای اولیه برای تدوین مقررات حقوق دیپلماتیک

▪ کنگره وین و اکس لاشاپل

▪ موسسه حقوق بین الملل

▪ تدوین کنوانسیون ۱۹۲۸ هاوانا

▪ طرح پیشنهادی دانشگاه هاروارد

- اقدامات سازمان ملل متحد

▪ کمیسیون حقوق بین الملل

▪ کنفرانس دیپلماتیک وین

▪ کنوانسیون وین ۱۹۶۱ ناظر بر روابط دیپلماتیک

▪ سایر معاهدات (کنوانسیونهای) حقوق دیپلماتیک

۳- قابلیت اجراء و اعمال مقررات حقوق دیپلماتیک

- اعضای کنوانسیون ۱۹۶۱ و نقش آن در وضع و تدوین سایر کنوانسیونهای حقوق

دیپلماتیک

- آراء دیوان بین المللی دادگستری در خصوص حقوق دیپلماتیک

▪ قضیه پناهندگی

▪ قضیه کادر دیپلماتیک و کنسولی آمریکا در سفارت این کشور در تهران

۴- نقش حقوق دیپلماتیک در روابط بین الملل

▪ تعریف دیپلماسی

▪ تفاوت دیپلماسی با سیاست خارجی

▪ ابزارهای دیپلماسی

▪ اهداف دیپلماسی

▪ تحولات مفهوم دیپلماسی

۵- دیپلماسی مدرن

- تغییرات در محتوی

- عوامل و عاملان اجرایی دیپلماسی

- تغییرات در روشهای دیپلماسی

- اهمیت مسائل اقتصادی و تجاری در دیپلماسی مدرن

۶- برقراری روابط دیپلماتیک

- مقررات حاکم بر روابط دیپلماتیک و وظایف ماموریت های دیپلماتیک

- تمایز روابط دیپلماتیک از روابط کنسولی

- انجام وظایف کنسولی توسط نمایندگی های دیپلماتیک

- ماموریت های ویژه

۷- مزایا و مصونیت ها

- مبانی مزایا و مصونیت ها

- مصونیت اماکن ماموریت دیپلماتیک

▪ مقررات کنوانسیون وین ۱۹۶۱ در خصوص اماکن ماموریت

▪ مفهوم عدم تعرض

▪ موارد سکوت در کنوانسیون ۱۹۶۱ وین در خصوص اماکن ماموریت

▪ موارد نقض مصونیت اماکن ماموریت

▪ سوء استفاده از اماکن ماموریت

▪ مصونیت اماکن ماموریت پس از قطع روابط دیپلماتیک

۸- مصونیت اماکن ماموریت کنسولی

- مقررات کنوانسیون وین ۱۹۶۳ در خصوص اماکن کنسولی

- تفاوت های اماکن ماموریت دیپلماتیک و کنسولی

۹- معافیت مالیاتی اماکن ماموریت

۱۰- مصونیت مامورین دیپلماتیک

- تعریف مامورین دیپلماتیک (تابعیت مامورین دیپلماتیک)

- مصونیت از تعرض

- مصونیت مسکن

- مصونیت قضائی

▪ مصونیت کیفری

▪ مصونیت اداری و مدنی

▪ معافیت از ادای شهادت

▪ عنصر نامطلوب

▪ تصادفات رانندگی

۱۱- مزایای مامورین دیپلماتیک

▪ معافیت مالیاتی

▪ معافیت از خدمات شخصی و عمومی و بیمه های اجتماعی

▪ آزادی واردات و عدم تفتیش توشه مامورین دیپلماتیک

▪ تفتیش و بازرسی اجباری در فرودگاهها

۱۲- مزایا و مصونیت های کارکنان غیر دیپلماتیک نمایندگان های دیپلماتیک

۱۳- مزایا و مصونیت اعضای خانواده مامورین دیپلماتیک

۱۴- مزایا و مصونیت در کشورهای ثالث

۱۵- مزایا و مصونیت اماکن ماموریت دیپلماتیک و مامورین دیپلماتیک در صورت

قطع رابطه سیاسی و جنگ

۱۶- تکالیف مامورین دیپلماتیک در کشور پذیرنده

۱۷- آزادی سفر و ارتباطات

- آزادی سفر

- آزادی ارتباطات

▪ فلسفه آزادی ارتباطات

▪ کیسه های سیاسی و کنسولی غیر همراه

▪ کیسه سیاسی یا کنسولی همراه (پیک سیاسی یا کنسولی)

▪ اقدامات برای تنظیم کنوانسیون پیک سیاسی و بسته غیر همراه

دیپلماسی قدرتهای بزرگ در منطقه خلیج فارس

کد درس: ۵۹

نوع درس : نظری

تعداد واحد : ۲

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : مشخص ساختن اهداف و منافع قدرتهای بزرگ در منطقه خلیج فارس و استراتژی ها و روشهایی که برای نیل به آنها اتخاذ می کنند.

سرفصل های درس

- ۱- اهمیت خلیج فارس برای قدرتهای بزرگ
- ۲- مروری بر سابقه نفوذ قدرتهای بزرگ در منطقه
- ۳- عوامل مؤثر در نفوذ قدرتهای بزرگ در منطقه
- ۴- بررسی تطبیقی دیپلماسی قدرتهای بزرگ در منطقه
- ۵- دیپلماسی قدرتهای بزرگ پیش از انقلاب اسلامی
- ۶- دیپلماسی قدرتهای بزرگ پس از انقلاب اسلامی
- ۷- نقش قدرتهای بزرگ در ایجاد بحران و جنگ در منطقه
- ۸- دیپلماسی ایالات متحده در جنگ عراق علیه ایران
- ۹- دیپلماسی ایالات متحده در نگ عراق علیه کویت
- ۱۰- جمع بندی و نتیجه گیری

دیپلماسی غیر رسمی و سازمانهای بین المللی غیر دولتی

کد درس: ۶۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

ساعات تدریس: ۳۲

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با تأثیر و نفوذ سازمانهای بین المللی به عنوان یکی از اهرمهای دیپلماسی غیررسمی بر سیاست دولتها.

سرفصل های درس

در این درس سازمانهای بین المللی غیردولتی مختلف از قبیل عفو بین الملل، صلح سبز، صلیب سرخ جهانی، پزشکان بدون مرز، سازمان دیده بان حقوق بشر و..... تأثیر دیپلماسی غیر رسمی آنها بر سیاست کشورها بررسی می شود.

مطالعات موردی بر روابط دیپلماتیک

کد درس: ۶۱

نوع درس : نظری

تعداد واحد : ۲

ساعات تدریس : ۳۲

هدف : بررسی برخی قضایای دیپلماتیک که در روابط خارجی ایران با سایر کشورها و یا بین دیگر کشورها از درجه اهمیت بسزایی برخوردار بوده و آموزه عمل ارزشمندی برای دانشجویان می تواند محسوب شود.

سرفصل های درس

در این درس قضایای مهمی چون اشغال لانه جاسوسی آمریکا و روابط دیپلماتیک این کشور با جمهوری اسلامی ایران، روابط دیپلماتیک چین و آمریکا در دهه ۵۰ و ۶۰، قضیه بحران موشکی کوبا، قضیه سلمان رشدی و روابط دیپلماتیک ایران با اتحادیه اروپا، بحران دیپلماتیک فرانسه و ایران در دهه ۸۰ و مورد مطالعه قرار می گیرند.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم تعالی

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۴

شماره ۲۳/۳۶۴۹

پیوست

حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)
شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف، تروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند:

۱- دورههای کاردانی حداقل ۶۲ و حداکثر ۷۲ واحد

۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد.)

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می تواند اختصاص به رساله داشته باشد.

در اینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در اینصورت تطبیق واحدها و تروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای شماره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به درگاه اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد عرفاها شعی کلیایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بشماره

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند براساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی مؤسسه ذی ربط و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
  - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
  - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
  - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در جدول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
    - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
    - ب: در سبب‌هایی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبب‌ها قبلاً گذرانده است، براساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن نروس را ندارد.
    - ج: گذراندن در سبب‌هایی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
    - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۵ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مورخ جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد تصحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا جاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

رئیس هیأت عالی برنامه ریزی